

SEANCES DU VENDREDI 6 NOVEMBRE 1987
VERGADERINGEN VAN VRIJDAG 6 NOVEMBER 1987ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE :

PROPOSITIONS DE LOI ET PROPOSITIONS (Prise en considération) :

Page 186.

M. Cerexhe et consorts. — Proposition de loi modifiant l'article 299bis du Code des impôts sur les revenus et les articles 30bis et 30ter de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Mme Delruelle-Ghobert et consorts. — Proposition de loi instaurant le décumul intégral et irréversible des revenus des époux.

MM. Lagasse et Lepaffe. — Proposition de loi réglant l'emploi des langues dans les assemblées délibérantes des communes dotées d'un statut linguistique propre ou spécial.

M. de Clippele. — Proposition de loi modifiant l'article 54 du Code des droits de succession.

M. Henrion. — Proposition de loi insérant un article 438bis dans le Code pénal.

M. Bataille. — Proposition de loi modifiant la loi du 13 juin 1986 sur le prélèvement et la transplantation d'organes.

MM. Hatry et Cooreman. — Proposition de loi introduisant la possibilité d'émission d'actions sans droit de vote, modifiant les limites maximales imposées au vote en assemblée générale, réduisant les cas d'intervention d'un réviseur d'entreprise dans le cadre de certaines opérations et permettant les pactes sociaux, par la modification des lois sur les sociétés commerciales coordonnées du 30 novembre 1935.

Mme Godinache-Lambert et consorts. — Proposition de loi favorisant l'accueil du troisième enfant dans les familles.

M. Hatry. — Proposition de loi modifiant l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 portant des dispositions fiscales.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1987-1988
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1987-1988

INHOUDSOPGAVE :

VOORSTELLEN VAN WET EN VOORSTELLEN (Inoverweging-neming) :

Bladzijde 186.

De heer Cerexhe c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 299bis van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en van de artikelen 30bis en 30ter van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Mevrouw Delruelle-Ghobert c.s. — Voorstel van wet houdende invoering van de algehele en onomkeerbare decumulatie van de inkomsten van de echtgenoten.

De heren Lagasse en Lepaffe. — Voorstel van wet tot regeling van het gebruik der talen in de vertegenwoordigende lichamen van de gemeenten met een eigen of bijzonder taalstatuut.

De heer de Clippele. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 54 van het Wetboek van de successierechten.

De heer Henrion. — Voorstel van wet tot invoering van een artikel 438bis in het Strafwetboek.

De heer Bataille. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen.

De heren Hatry en Cooreman. — Voorstel van wet strekkende om, door wijziging van de op 30 november 1935 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, de uitgifte van aandelen zonder stemrecht mogelijk te maken, de maximumgrenzen voor de stemming in de algemene vergadering te wijzigen, de gevallen te beperken waarin het optreden van een bedrijfsrevisor noodzakelijk is en stemafspraken mogelijk te maken.

Mevrouw Godinache-Lambert c.s. — Voorstel van wet strekkende om gezinnen aan te zetten tot het krijgen van een derde kind.

De heer Hatry. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 45 van de wet van 27 december 1984 houdende fiscale bepalingen.

M. Hatry et Mme Delruelle-Ghobert. — Proposition de loi modifiant les articles 1481 à 1488 du Code judiciaire.

Mme Truffaut et M. Moens. — Proposition de loi complétant l'article 124 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage et l'article 77 de l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 relatif au chômage en vue de fixer l'admission au bénéfice des allocations de chômage en faveur des enfants des agents de nationalité belge chargés d'une mission d'intérêt public à l'étranger.

M. De Clercq et consorts. — Proposition de loi étendant au parent travaillant à domicile le bénéfice de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

M. Cooreman et consorts. — Proposition de loi visant à réduire le déficit budgétaire par l'échange volontaire d'obligations d'emprunts publics.

M. De Clercq et consorts. — Proposition de loi instituant une indemnité d'interruption de l'activité professionnelle.

M. Lallemand et consorts. — Proposition de loi relative au droit d'auteur, aux droits voisins et à la copie privée d'œuvres sonores et audiovisuelles.

M. Lafosse. — Proposition de loi complétant l'article 74, § 1^{er}, des lois sur l'enseignement primaire, coordonnées par l'arrêté royal du 20 août 1957.

M. Vervae et consorts :

- a) Proposition de loi relative à l'intégration d'œuvres d'art dans les bâtiments des services publics ainsi que des établissements, associations et organismes subventionnés par l'Etat et situés dans la région de Bruxelles-Capitale;
- b) Proposition de loi fixant de nouvelles modalités de gestion des accotements sur le territoire de la capitale.

M. Van In. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 1^{er} décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière, en vue d'accorder la priorité dans les agglomérations aux piétons qui souhaitent emprunter un passage prévu à leur usage.

M. Hatry. — Proposition de loi complétant la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires.

M. Vervae et consorts. — Proposition de loi modifiant le tableau annexé à l'article 8 de la loi du 21 juillet 1844 sur les pensions civiles et ecclésiastiques.

M. Lenfant :

- a) Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins;
- b) Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des médecins.

M. Lafosse. — Proposition de loi instaurant la déductibilité fiscale des frais pharmaceutiques et de soins des enfants atteints d'une maladie invalidante et chronique.

M. J. Van Eetvelt et consorts. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 31 décembre 1953 portant réglementation de l'immatriculation des véhicules à moteur.

M. Cerexhe :

- a) Proposition de loi créant une commission nationale chargée de la coordination et de la simplification de la législation;
- b) Proposition de loi relative à l'absence;
- c) Proposition de loi relative à la déclaration judiciaire de décès.

M. Smits et consorts. — Proposition de loi concernant la réaffectation définitive des enseignants nommés dans une fonction de sélection dans l'enseignement de l'Etat et mis en disponibilité par suppression d'emploi.

De heer Hatry en mevrouw Delruelle-Ghobert. — Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 1481 tot 1488 van het Gerechtelijk Wetboek.

Mevrouw Truffaut en de heer Moens. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid en van artikel 77 van het ministerieel besluit van 4 juni 1964 inzake werkloosheid strekkende om werkloosheidsuitkeringen toe te kennen aan de kinderen van de ambtenaren van Belgische nationaliteit die belast zijn met een opdracht van openbaar belang in het buitenland.

De heer De Clercq c.s. — Voorstel van wet tot uitbreiding van de voordelen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 tot de thuiswerkende ouder.

De heer Cooreman c.s. — Voorstel van wet strekkende tot vermindering van het begrotingstekort door vrijwillige omruiling van bestaande overheidsleningen.

De heer De Clercq c.s. — Voorstel van wet tot instelling van een onderbrekingsuitkering.

De heer Lallemand c.s. — Voorstel van wet betreffende het auteursrecht, de nevenrechten en het kopiëren voor eigen gebruik van geluids- en audiovisuele werken.

De heer Lafosse. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 74, § 1, van de wetten op het lager onderwijs, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 20 augustus 1957.

De heer Vervae c.s. :

- a) Voorstel van wet houdende integratie van kunstwerken in gebouwen van openbare diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot het hoofdstedelijk gebied behoren;
- b) Voorstel van wet houdende de organisatie van een alternatief wegbermbeheer in het hoofdstedelijk gebied.

De heer Van In. — Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, ten einde binnen de bebouwde kom voorrang te verlenen aan de voetganger die van een oversteekplaats voor voetgangers gebruik wil maken.

De heer Hatry. — Voorstel van wet tot aanvulling van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen.

De heer Vervae c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de bij artikel 8 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen gevoegde tabel.

De heer Lenfant :

- a) Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der geneesheren.

De heer Lafosse. — Voorstel van wet houdende fiscale aftrekbaarheid van de kosten inzake geneesmiddelen en geneeskundige verzorging voor kinderen met een invaliderende en chronische ziekte.

De heer J. Van Eetvelt c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 december 1953 houdende bepalingen met betrekking tot de inschrijving van motorvoertuigen.

De heer Cerexhe :

- a) Voorstel van wet houdende instelling van een nationale commissie voor de coördinatie en de vereenvoudiging van de wetgeving;
- b) Voorstel van wet betreffende de afwezigheid;
- c) Voorstel van wet betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden.

De heer Smits c.s. — Voorstel van wet betreffende de definitieve reëffectatie van leerkrachten, benoemd in een selectieambt in het rijksonderwijs, en ter beschikking gesteld door het wegvallen van een betrekking.

M. Cereixe. — Proposition de loi modifiant l'article 24 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973.

Mme Aelvoet et consorts. — Proposition de loi modifiant la loi du 3 octobre 1983 portant création d'un « Fonds de survie pour le tiers monde » en vue d'assurer l'exécution des résolutions du Sénat et de la Chambre des représentants sur le manifeste-appel des prix Nobel contre l'extermination par la faim et sur la contribution que la Belgique doit apporter à cette action.

M. Pataer et consorts. — Proposition de loi abrogeant l'article 65 de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, relatif à l'élection des comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail.

M. Van Ooteghem. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 24 juin 1987 fixant les cas dans lesquels l'octroi des allocations familiales est suspendu lorsque l'enfant effectue son service militaire ou son service civil.

M. Valkeniers et consorts. — Proposition de création d'une commission d'enquête du Sénat sur le détournement de milliards de francs dans le cadre de la sécurité sociale.

M. Spitaels. — Proposition de résolution relative à la convocation d'un Parlement européen constituant.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 186.

PROJET DE LOI (Discussion) :

Projet de loi ouvrant des crédits provisoires pour les années budgétaires 1987 et 1988 et portant des dispositions financières et diverses.

Discussion générale. — Orateurs : MM. Vanhaverbeke, rapporteur, de Wasseige, Wintgens, Pataer, A. Geens, Mme Truffaut, M. De Smeyter, M. Eyskens, ministre des Finances, p. 186.

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT :

Page 197.

De heer Cereixe. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 24 van de gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de Raad van State.

Mevrouw Aelvoet c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 oktober 1983 houdende oprichting van een « Overlevingsfonds derde wereld » ter uitvoering van de resoluties van de Senaat en van de Kamer van volksvertegenwoordigers over het manifest van de Nobelprijswinnaars tegen uitroeiing door hongersnood en over de bijdrage die België aan die actie moet leveren.

De heer Pataer c.s. — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 65 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met betrekking tot de verkiezing van de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen.

De heer Van Ooteghem. — Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 juni 1987 tot bepaling van de gevallen waarin de toekenning van de kinderbijslag wordt geschorst als het kind zijn legerdienst of burgerdienst vervult.

De heer Valkeniers c.s. — Voorstel tot instelling van een onderzoeksc commissie van de Senaat in verband met het afwenden van miljarden frank in het kader van de sociale zekerheid.

De heer Spitaels. — Voorstel van resolutie betreffende de bijeenroeping van een Europees Parlement met constituerende bevoegdheid.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 186.

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging) :

Ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988 en houdende financiële en diverse bepalingen.

Algemene beraadslaging. — Sprekers : de heren Vanhaverbeke, rapporteur, de Wasseige, Wintgens, Pataer, A. Geens, mevrouw Truffaut, de heer De Smeyter, de heer Eyskens, minister van Financiën, blz. 186.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER :

Bladzijde 197.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen, secrétaire, prend place au bureau.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 10 u. 5 m.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U hebt de lijst van de verschillende in overweging te nemen voorstellen ontvangen, met opgave van de commissies waarnaar het bureau voornemens is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Ik verzoek de leden die opmerkingen mochten hebben, mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging genomen zijn en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestion divergente, je considérerai ces propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel de Senaat voor vanmiddag het ontwerp van wet houdende wijziging van de artikelen 120, 124, 238, 245 en 247 van het Gerechtelijk Wetboek te bespreken. De heer Weckx zal hierover mondeling verslag uitbrengen.

Mesdames, messieurs, je propose au Sénat d'examiner, cet après-midi, le projet de loi portant modification des articles 120, 124, 238, 245 et 247 du Code judiciaire. M. Weckx fera un rapport oral à ce sujet. (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

ONTWERP VAN WET WAARBIJ VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND VOOR DE BEGROTINGSJAREN 1987 EN 1988 EN HOUDENDE FINANCIËLE EN DIVERSE BEPALINGEN

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI OUVRANT DES CREDITS PROVISOIRES POUR LES ANNEES BUDGETAIRES 1987 ET 1988 ET PORTANT DES DISPOSITIONS FINANCIERES ET DIVERSES

Discussion générale

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988 en houdende financiële en diverse bepalingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi ouvrant des crédits provisoires pour les années budgétaires 1987 et 1988 et portant des dispositions financières et diverses.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vanhaverbeke, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de Kamer heeft dit ontwerp op 3 november goedgekeurd. Uw commissie heeft er op 3 en 4 november een bespreking aan gewijd. De commissie gaf vertrouwen aan de rapporteur. Ik verontschuldig mij bij de collega's, dat zij nu pas de tekst van het verslag op de banken vinden. De commissie heeft zich met deze werkwijze akkoord verklaard. Het zijn voor de commissieleden en voor de senatoren moeilijke werkomstandigheden.

De regering zal wel waarderen dat het Parlement in zeer korte tijd deze belangrijke voorstellen bestudeert en zich erover uitspreekt. Vandaag is het afscheidsdag. Het is eigenlijk weinig efficiënt nu zorgelijke beschouwingen te maken over onze werkmethode. De weemoed om het afscheid van een legislatuur is echter vermengd met onrust en onge-

noegen over de voorbije twee jaar. Er werd wel veel wetgevend werk verricht. Het Parlement heeft echter al te weinig de kans gekregen er de toegevoegde waarde aan te geven van doordachte gedegenheid.

Er zijn nu uiteraard de speciale omstandigheden van de tijdsdruk en van de politieke situatie.

Er waren ook positieve zaken tijdens de discussie in de commissie. Er werd een kritische maar positieve bespreking gewijd aan het ontwerp. De minister van Financiën heeft een brede waaier van vragen beantwoord. In totaal werden tien ministers gehoord, in een vlugge, maar praktisch gerichte bespreking. De gesprekken zijn steeds hoffelijk geweest. De toon was soms zelfs aangenaam wegens het doorklinken van een soort achtergrondmuziek geïnspireerd door 13 december 1987. Bepaalde « diverse voorstellen » werden quasi unaniem goedgekeurd. De diensten van de Senaat hebben een zeer te waarderen inspanning gedaan om mee het verslag te maken, te vertalen en te laten drukken, alles in één dag.

In de commissie werd geen enkel amendement aangenomen. Daarom zal ik in dit korte mondeling verslag de amendementen die alleen schrapping van een artikel vragen, niet vermelden.

De minister van Financiën geeft een algemene inleiding. Hij stelt dat de wet van 31 december 1968 wordt gerespecteerd aangezien de globale kredieten kleiner zijn dan die van de laatst goedgekeurde begroting.

Verschillende commissieleden dringen aan op snellere uitbetaling aan de plaatselijke besturen, vooral aan de OCMW's. De minister antwoordt dat de nodige maatregelen werden genomen.

Er volgt een uitgebreide gedachtenwisseling over de evolutie van de openbare schuld. De minister geeft toelichting over de moeilijkheden op de beurs, zowel op nationaal als op internationaal vlak.

Verschillende leden bevestigen hun vertrouwen in het systeem van het pensioensparen waarvan ze de positieve gevolgen erkennen.

Het belang van Europese samenwerking wordt onderstreept.

Het ontwerp van wet telt vier hoofdstukken.

Hoofdstuk I voorziet in voorlopige kredieten voor het begrotingsjaar 1987. De grote bedragen zijn het gevolg van de wijze van voorstellen : het krediet voor het hele jaar wordt vermeld. Wenst men de kredieten voor november en december te kennen, hoeft men enkel de vroeger toegekende voorlopige kredieten en de aanvullingen af te trekken.

In een bijlage bij het verslag wordt de stand opgegeven van de afwerking van de begrotingen, met opgave van de datum waarop deze bij het Parlement werden ingediend. Hieruit blijkt dat nog voor veertien departementale begrotingen geheel of gedeeltelijk een beroep moet worden gedaan op voorlopige kredieten.

Voorts worden kredieten ingeschreven voor verscheidene fondsen en voor het aangaan van de leningen.

Een amendement op artikel 1, dat een kredietvermindering voor Economische Zaken tot doel had, aangezien de commissie voor opiniepeilingen tot op heden niet werd opgericht, wordt verworpen. Een amendement tot verhoging van kredieten voor de pers werd evenmin aangenomen.

Hoofdstuk II heeft betrekking op voorlopige kredieten voor januari, februari en maart 1988 bestemd voor de departementen, de fondsen en het Brussels Gewest. Een amendement, strekkende tot het verhogen van de kredieten voor het Overlevingsfonds, wordt verworpen.

Hoofdstuk III bevat in de artikelen 42 tot 53 de financiële bepalingen. Artikel 42 luidt :

« De op 31 december 1987 bestaande directe en indirecte belastingen, in hoofdsom en opdecimen ten behoeve van de Staat, worden tijdens het jaar 1988 ingevorderd volgens de wetten, besluiten en tarieven waarbij de zetting en invordering ervan worden geregeld, met inbegrip van de wetten, besluiten en tarieven die slechts een tijdelijk of voorlopig karakter hebben. »

Dit belangrijk artikel werd zonder amendering goedgekeurd met 11 tegen 7 stemmen.

De verdere artikelen regelen de ristornering aan gewesten en gemeenschappen, bepalingen omtrent de Rijksmiddelenbegroting, de mogelijke fiscale regimes voor buitenlandse leningen, de machtiging tot het aangaan van leningen en het toekennen van voorschotten.

De zogenoemde « diverse bepalingen » werden ondergebracht in hoofdstuk IV. Het derdeleefstijds- of pensioensparen, georganiseerd door het koninklijk besluit van 22 december 1986, wordt wettelijk bekrachtigd.

Artikel 55 bepaalt dat geen uitvoerend beslag kan worden gelegd ten opzichte van de vaststaande tegoeden in het pensioensparen. Uit de

bespreking en uit het advies van de Raad van State is te onthouden dat wellicht wettigend werk nodig zal zijn. Daartoe beschikt men evenwel over een periode van drie jaar vanaf het ingaan van het pensioen-sparen.

Artikel 56 handelt over de bijzondere bijdrage op netto-inkomens hoger dan drie miljoen frank, ook op 1988 van toepassing. Een amendement dat verjaringstermijnen wil invoeren, alsook een amendement dat de inlijfsdatum wil uitstellen, worden verworpen.

Artikel 60 bepaalt :

« De rust- en overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist of waarvan de Staat de betaling verzekert onder voorbehoud van de terugvordering van de lasten die eruit voortvloeien, en die ingaan na 31 december 1987, worden de laatste werkdag van de maand waarop ze betrekking hebben, betaald, met uitzondering van het maandbedrag voor de maand december dat de eerste werkdag van de maand januari van het volgende jaar betaald wordt. Hetzelfde geldt voor de verschillende elementen die, als het geval zich voordoet, bij het pensioen gevoegd worden en tegelijkertijd betaald worden. »

De staatssecretaris verdedigt deze maatregel om budgettaire redenen — dit brengt een besparing mee van 550 miljoen. Hij verzekert dat deze maatregel niet cumulatief is, en dat per maand ofwel een wedde ofwel een pensioen wordt uitbetaald.

Artikel 63 organiseert voor 1988 de solidariteitsbijdrage ten laste van personen rechtstreeks of onrechtstreeks door de openbare sector bezoldigd. Het bedrag is de helft van de bijdragen die voorheen werden geïnd. Einde 1988 vervalt de solidariteitsbijdrage.

Ook in de beeldspraak kon moeilijk een eenheid worden bereikt, want de meest negatieve beeldspraak ging over het halve glas en de meest positieve beeldspraak ging over de halve fles. In ieder geval was iedereen het erover eens dat tegen eind 1988 de beker volledig moest geleegd zijn.

Uiteraard wordt dit belangrijk punt grondig besproken. Deze zogenaamd tijdelijke maatregel van 1981 geldt nog tot eind 1988. Ook rijst de vraag hoe de verminderde financiële opbrengst zal worden aangevuld.

Een lid verdedigt amendementsgewijs een nieuw artikel 65 om de inhoudingen op uitkeringen aan oorlogsslachtoffers, « tijdelijk » bepaald in de wet van 30 juni 1983, af te schaffen. Het amendement wordt niet aangenomen.

Artikel 67 legt een wettelijke basis voor de vergoeding voor geneeskundige prestaties aan de gehospitaliseerde patiënten in de vorm van een forfait-ereloon. Dit uitgeteste systeem drukt de globale kosten. Door registratie kan men de vergoeding via een aanpasbare formule rechtvaardig verdelen en in verhouding brengen met de reële gedane en verantwoorde kosten.

Artikel 73 handelt over de wijziging van de wet betreffende de arbeidsovereenkomsten. Dit artikel beoogt het uitschakelen van misbruiken in verband met betwistbare uitkeringen aan werklozen op basis van moeilijk te controleren opzeggingsmethoden.

Artikel 75 geeft eveneens aanleiding tot confrontatie over de principes en methoden omtrent arbeidswetgeving en RSZ.

De minister verdedigt het ontwerp omdat in openbare diensten, gemeenten en openbare ziekenhuizen tewerkgestelden met een tijdelijk statuut, niet onder het stelsel vallen van de sector waarin zij werken.

Artikel 78, dat handelt over een leningsmachtiging tot maximaal 12 miljard frank voor de NMBS werd, bij één onthouding, bij eenparigheid goedgekeurd.

Aan het Schoolgebouwenfonds voor rijksscholen en het Fonds voor provinciale en gemeentelijke scholen worden geen kredieten toegekend.

De ministers van Onderwijs wijzen op de grote besparing die hieruit voortvloeit en op de noodzaak na de wetgevende verkiezingen spoedig wetgevend op te treden om de continuïteit van de programma's te garanderen. Tijdens de bespreking wordt gewezen op het relatieve netto-effect van dergelijke besparingen en op de noodzaak voor de volgende regering en het volgende Parlement om initiatieven te nemen.

De ministers geven de verzekering dat personeelsvergoedingen en onderhoudswerken gegarandeerd zijn, dank zij de algemene departementale begroting en de belangrijke reserves.

Artikel 80 voorziet in de verlenging met één jaar van de herintegratiepremie voor gastarbeiders die 312 maal het dagbedrag van de werkloosheidsuitkering bedraagt. Deze regeling geldt voor 1988. In de volgende artikelen komen de RSZ-gunstregimes bij tewerkstelling van jongeren aan bod.

De minister van Middenstand commentarieert de artikelen 88 tot 92.

De aanpassing, over vijf jaar gespreid, van het pensioen voor zelfstandigen aan het gewaarborgd inkomen voor bejaarden wordt door de regering beschouwd als een minimum van rechtvaardige behandeling van bijdragebetalende personen ten opzichte van een kosteloos toegestaan statuut. De financiering van deze aanpassing, in dit ontwerp alleen in het vooruitzicht gesteld voor 1988, veroorzaakt voor de toekomst geen probleem. Een vluggere optrekking kan om budgettaire redenen evenwel niet worden aanvaard.

De maatregelen betreffende het bestaansminimum worden op één onthouding na met algemene stemmen aangenomen.

De artikelen over het openbaar ambt handelen over de syndicale premie en de prestaties aan 80 pct. die voor bepaalde aangelegenheden als volwaardig worden beschouwd. Voor de toekomst wordt het viervijfde arbeidsduursysteem afgeschaft.

Een voorstel van aanvulling aangaande de beheersing van de huurprijzen wordt verworpen.

Een commissielid stelt voor het ontwerp van wet, dat door de regering werd ingediend in de Senaat op 26 juni 1987 en dat strekt tot een wijziging van de wetten betreffende de burgerlijke oorlogsslachtoffers van beide oorlogen en hun rechthebbenden, en betreffende de weggevoerden en hun rechthebbenden, in dit ontwerp op te nemen. Het voorstel wordt verworpen, hoewel de wenselijkheid door niemand wordt betwist.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb getracht in dit « mondeling verslag » de diverse materies van het ontwerp in telegramstijl te vermelden. Ik beperk mij daartoe. De haast gewijde sfeer van een afscheidsdag weerhoudt ons ervan scherp gestelde bedenkingen of klachten te formuleren.

Dit ontwerp heeft stellig de verdienste enerzijds besparingen in te voeren en anderzijds sociaal verantwoorde maatregelen en tegemoetkomingen in een stroomversnelling te brengen. In elk geval is het voor iedereen aanvaardbaar dat zorg wordt besteed aan de beheerscontinuïteit van het land.

De commissie heeft het ontwerp aangenomen en het is nu aan ieder van u zijn houding tegenover deze maatregelen te bepalen en te oordelen of het geheel aanvaardbaar is.

Ik besluit met een persoonlijke noot. Het is vandaag een afscheidsdag. Het is een afscheid van een legislatuur tijdens welke wij met engelen-geduld hemelse dromen hebben gekoesterd over wat de Senaat zou kunnen realiseren. Het is een afscheid van sommige collega's die wij tot onze spijt niet meer zullen terugzien. Hun paradijselijke herinneringen aan de Senaat willen wij niet verstoren door negatieve uitspraken. Het is ook een afscheid van dit ontwerp dat al te snel moest worden behandeld, zowel voor de ministers die er uitgebreider hadden willen op ingaan als voor het Parlement dat het een bredere toepassing had willen geven.

Sta mij toe tot besluit nog een korte afscheidswens uit te spreken in de vorm van een citaat uit een wondermooie afscheidsmelodie : *In paradisum deducant te angeli. Amen. (Applaus op talrijke banken.)*

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, le projet de loi qui nous est soumis est vraiment curieux et révélateur du caractère dérisoire de l'actuel gouvernement.

J'aborderai tout d'abord la question des crédits provisoires.

Plusieurs budgets n'ont fait l'objet de crédits provisoires que pour la dernière tranche de l'année 1987, mais, en fait, ce régime fut appliqué tout au long des années 1986 et 1987.

Il est plus extraordinaire encore de constater qu'un certain nombre de budgets de 1986 n'ayant pas encore été votés, devront l'être sous la prochaine législature. Je remonterai un peu plus loin encore dans le temps et rappellerai qu'en 1982 et 1985, on a vécu, durant de longues périodes également, sous le régime des crédits provisoires.

Ce système est devenu une institution, un mode de gestion nouveau, alors que l'actuel gouvernement essaie de se donner l'image de marque d'un bon gestionnaire. Je trouve qu'en agissant ainsi, il donne plutôt la preuve et de la médiocrité de sa gestion, et du mépris avec lequel il traite le Parlement, comme les lois.

Le moment est venu, me semble-t-il, de faire les comptes.

La dette publique, par exemple, s'élevait à 2 439 milliards au 31 décembre 1981 et à 5 886 milliards au 30 septembre 1987, soit une augmentation de 3 447 milliards ou, en d'autres termes, une multiplication par 2,4 et encore, car le gouvernement nous cache certains éléments.

Non seulement au cours des trois derniers gouvernements Martens, mais surtout sous celui-ci, la technique de débudgétisation s'est sensible-

ment développée. Le 144^e cahier de la Cour des comptes, qui vient de nous parvenir, lui fait d'ailleurs, à ce propos, un sérieux procès. Il faudrait, pour se rendre vraiment compte de la portée des critiques, lire de nombreuses pages de ce cahier, mais je me bornerai à vous renvoyer au plus importantes, c'est-à-dire aux pages 13 et 19 du texte français et 12 et 18 du texte néerlandais, qui me paraissent éloquentes.

On ne connaît qu'une minime partie — 135 milliards environ — de la dette débudgétisée. En effet, ce montant figure dans chaque communiqué mensuel du ministre des Finances.

Une autre partie, beaucoup plus importante, n'est jamais publiée. Il s'agit notamment des différents fonds du ministère des Affaires économiques et de la Société nationale des secteurs nationaux.

A ce sujet, la Cour des comptes fait remarquer que le ministère des Affaires économiques se transforme peu à peu en un deuxième ministère des Finances, tant les budgets qu'il gère concernent des masses monétaires débudgétisées pour lesquelles des intérêts ou des dotations figurent au budget.

La Cour des comptes est aussi très critique lorsqu'elle affirme que rien n'est prévu au ministère des Affaires économiques, quant à leur amortissement. Il en résulte que la SNSN doit perpétuellement refinancer les emprunts qu'elle a contractés et qui sont venus à échéance.

Cette technique pour le moins curieuse n'est évidemment pas le reflet d'une bonne gestion, d'autant plus que les chiffres restent inconnus et ne sont jamais transmis aux Chambres.

Après le déficit connu et les masses monétaires débudgétisées, dont une petite partie seulement est révélée, il faut enfin parler de ce que l'on appelle « l'ardoise » dans le jargon du ministre des Finances.

Ce terme n'a pas un sens « barbare », monsieur le ministre, il s'agit simplement d'une manière de s'exprimer.

« L'ardoise » est l'ensemble des dettes qui doivent être payées, des sommes incontestablement dues par l'Etat, notamment aux entrepreneurs travaillant pour les Travaux publics, secteur qui, dans ce domaine, connaît des retards considérables qui ne cessent d'augmenter.

Je pense également aux subventions et subsides versés aux communes, ainsi qu'aux retards de paiement de l'Etat, sur le plan des minimex dus aux CPAS. Ce paiement connaît des retards d'environ deux années. Ce phénomène n'est, hélas, pas nouveau car la Cour des comptes, l'an dernier déjà, signalait que 200 000 dossiers étaient en souffrance. A l'heure actuelle, le retard doit approcher les 300 000 dossiers.

Les dettes sont donc plus importantes que l'on ne l'imagine et le prochain gouvernement, quel qu'il soit, devra en premier lieu, dresser un inventaire. C'est là un premier aspect des choses.

Mais le moment est venu également, me semble-t-il, de dresser un bref bilan de la politique d'austérité menée pendant six ans.

Je me garderai d'agresser trop violemment un gouvernement qui sera démissionnaire dans quelques jours et de le critiquer de manière trop détaillée puisqu'en tout cas, sa réponse sera, d'une certaine façon, sans objet.

L'austérité — il faut en convenir — n'a certainement pas été identique pour tout le monde; elle a frappé les revenus du travail, les pensionnés, les préretraités, les chômeurs, ceux qui vivent de revenus de remplacement. Par contre, les revenus de la fortune ou de la propriété ont été largement épargnés ou même favorisés.

Le gouvernement, par son projet de réforme fiscale, s'apprêtait d'ailleurs à les favoriser davantage. Il faut le répéter, en six ans, le gouvernement n'a cessé de creuser le fossé, amorçant une société appelée « duale » ou « de nouvelle pauvreté », peu importent les qualificatifs. Nombreux sont ceux qui, aujourd'hui, doivent faire face à des conditions de vie indignes d'une société développée et industrialisée, d'autant plus qu'à côté de ces misères, l'on voit s'étaler — le terme n'est pas trop fort — des richesses et des modes de vie extrêmement élevés.

Autre constat important : le chômage. Les taux de chômage, pour l'ensemble de la Belgique, sont parmi les plus élevés d'Europe. Même si l'on note une très légère amélioration, généralisée dans toute l'Europe d'ailleurs, les écarts restent ce qu'ils étaient.

Fait plus grave encore, mais que l'on passe sous silence parce que l'on s'en tient à des statistiques globales : quand on examine le taux de chômage des jeunes, pays par pays, région par région, on s'aperçoit qu'en Belgique, tant la Flandre que la Wallonie battent tous les records européens. C'est d'autant plus grave que pendant six ans — austérité budgétaire et maîtrise des finances publiques obligent, objectif non réalisé, d'ailleurs, je viens de le démontrer — rien n'a été fait pour soutenir l'emploi.

Dernier constat : ce gouvernement a délibérément ignoré la situation dramatique de l'économie wallonne. Je n'engagerai pas de polémique à cet égard; je me bornerai à citer un seul chiffre et vous remarquerez d'emblée combien le mot « dramatique » a toute sa valeur.

Je prends le taux de chômage global — hommes et femmes, jeunes et personnes âgées — pour les provinces du Hainaut et de Liège, statistiques européennes à l'appui, et les compare aux chiffres des autres sous-régions d'Europe.

Savez-vous combien de sous-régions d'Europe ont un taux de chômage plus élevé que le Hainaut ? Quatre seulement : la Corse, la Sardaigne, l'Irlande du Nord — l'Ulster — et l'Irlande. Vient ensuite le Hainaut.

Qu'a fait ce gouvernement pour aider une province confrontée à un taux de chômage beaucoup plus important, quoi que l'on dise, que celui de la Calabre, souvent cité ?

Si l'on prend les chiffres relatifs à la province de Liège, viennent s'intercaler, après le Hainaut, deux ou trois régions seulement, dont le nord de l'Angleterre.

Or, il faut souligner que les provinces du Hainaut et de Liège représentent en termes de population la plus grande partie de la Wallonie.

J'arrête ici mon énumération, parce que tout le monde sait que vous n'avez rien fait.

Vous avez, par ailleurs, réduit de manière drastique le budget des Travaux publics sans avoir pris parallèlement les mesures qui s'imposaient pour passer les commandes publiques dans un esprit dynamique et de relance de l'économie. C'est, vous en conviendrez, regrettable.

En fait, vous n'avez jamais considéré les problèmes que par le petit bout de la lorgnette, celui de l'économie immédiate, et non celui d'une politique à moyen terme susceptible de rendre progressivement aux entreprises une vraie compétitivité basée non sur l'économie du prix de revient et des salaires les plus bas, mais sur la qualité des produits et l'innovation.

J'aborde maintenant la seconde partie de ce projet de loi qui contient une série de mesures, apparemment hétéroclites. Considérées dans leur ensemble, elles impliquent naturellement de nouvelles restrictions et une nouvelle austérité à appliquer lors de la prochaine législature, hormis quelques cadeaux à caractère électoraliste.

Pour ce qui regarde les restrictions, la cotisation spéciale de sécurité sociale est prolongée. Elle vise les revenus de plus de 3 millions.

Les nouvelles pensions seront payées à terme échu, autre vexation, totalement inutile d'ailleurs. En effet, mis à part le décalage d'un mois, rien n'est changé. Le bénéfice, dans l'annuité du budget, ne figurera qu'une fois, puisque l'année au cours de laquelle sera appliquée cette mesure ne comptera que onze mois. Vous provoquez ainsi des complications administratives inouïes, puisque les pensionnés actuels continueront à être payés anticipativement alors que les nouveaux le seront fin de mois. Bon amusement pour vous y retrouver !

Les pensions de décembre seront donc payées en janvier. Du point de vue budgétaire et fiscal, il faudra faire une pirouette et rattacher à l'année précédente ce qui sera payé en janvier.

Vous avouerez qu'il est ridicule et, de surcroît, sans intérêt de procéder de la sorte. Non seulement vous vexez les gens, mais vous provoquez des dépenses administratives parfaitement inutiles, alors qu'il faudrait, ô combien, simplifier.

La cotisation de solidarité visant les agents des services publics est prolongée d'un an, à un taux à moitié moindre, il est vrai, mais vous ne pouvez affirmer que vous la supprimez par étape. En effet, la loi prévoit que l'imposition de la cotisation de solidarité prendra fin au 31 décembre 1987.

Par la même occasion, vous imposez, mais par une autre technique, les organismes publics.

Plusieurs articles traitent de mesures en matière de biologie clinique. L'insertion de telles mesures dans le projet de loi qui fait l'objet de nos préoccupations n'a d'autre but que d'imposer *in extremis* de nouvelles restrictions aux hôpitaux et au secteur de la sécurité sociale.

La procédure de notification du préavis est également modifiée. Lorsque le préavis est remis par l'employeur, il doit être notifié à l'employé par lettre recommandée ou remis en main propre par un huissier. L'employeur ne peut plus remettre la lettre de préavis directement à l'employé afin que ce dernier y appose sa signature, pour réception.

Cette vexation supplémentaire résulterait de la constatation selon laquelle des lettres de préavis seraient antidatées, avec la complicité de l'employeur et de l'employé, de manière à faire supporter immédiatement les indemnités par les caisses de chômage plutôt que par l'employeur. Si des cas de ce genre se sont produits, ils ne sont pas aussi

nombreux que l'exposé des motifs du projet de loi le fait penser et n'impliquent certainement pas des milliards de francs.

Par ailleurs, le Fonds des bâtiments scolaires sera bloqué. Il est à noter que cette mesure touchera le seul réseau d'enseignement communal et provincial.

Plusieurs articles figurent sous l'intitulé « Mesures d'emploi », et l'on pourrait se réjouir de ce que le gouvernement se préoccupe de cette question. Une des mesures concerne la « prime de réinsertion ». Hélas, il ne s'agit pas d'une prime de réinsertion dans le travail, mais d'une prime destinée aux étrangers, chômeurs depuis plus d'un an, afin d'assurer leur retour dans leur pays d'origine. Prétendre que cette mesure est en faveur de l'emploi est pour le moins curieux.

Enfin, l'Etat versera aux CPAS la part dont il leur est redevable en matière de minimex — soi-disant à titre d'avances. Or, il ne s'agit pas d'avances puisque les montants dus n'ont pas été acquittés dans certains cas depuis deux ans, plus généralement depuis un an, ce qui fait que les CPAS éprouvent forcément des difficultés de trésorerie. Ce qui est plus grave, c'est que le gouvernement ne paiera que 80 p.c. des sommes dues. Après l'adoption de ce projet de loi, il appartiendra aux CPAS, aux communes de financer les 20 p.c. manquants, le solde en leur faveur n'étant liquidé qu'après vérification des dossiers.

Avec la complicité de sa majorité, le gouvernement, une fois de plus, accroît l'ardoise en reportant ses obligations sur les CPAS.

Voilà pour les nouvelles restrictions.

A présent, je vais énumérer les cadeaux que vous consentez. Tout d'abord, la confirmation de l'épargne-pension. Ensuite, très curieusement, l'extension de l'exonération de la cotisation patronale pour le personnel domestique. Cette mesure concerne certaines catégories de personnes; bien entendu, ce ne sont pas les chômeurs, les pensionnés ou prépensionnés, bref, toutes les personnes ayant de petits revenus.

La pension des travailleurs indépendants est rehaussée au niveau du minimex. Il faut noter que ces travailleurs y avaient déjà droit actuellement sauf s'ils disposaient d'autres revenus, ce qui est généralement le cas dans le milieu des indépendants. En effet, ces derniers possèdent au moins leur maison, et donc un revenu cadastral.

Maintenant, ils ont droit à la pension minimum quels que soient leurs autres revenus. Nous ne sommes pas opposés à cette mesure. Mais vous auriez pu leur accorder ce cadeau plus tard et pas à la veille des élections.

Les personnes isolées avec des enfants à charge vont à présent toucher 80 p.c. de la valeur du minimex pour un ménage. Cette mesure qui aurait dû être prise depuis fort longtemps, est peut-être la seule valable à nos yeux, dans votre projet de loi.

Enfin, la principale mesure en ce qui concerne la prime syndicale pour les agents des services publics est celle relative à la régularisation de la prime payée aux syndicats libéraux. Voilà pour les cadeaux.

Mais je constate dans votre projet de loi des oublis significatifs. Je me bornerai à en citer trois. Les loyers vont augmenter de 4 p.c. à partir du 1^{er} janvier pour les baux conclus avant telle date et sinon à l'échéance pour la plupart d'entre eux. Pourquoi 4 p.c.? Il y a *grosso modo* 2 p.c. d'index. Par ailleurs, l'an dernier, l'augmentation due à l'index devait être diminuée de 2 p.c. de la valeur du loyer de l'année précédente. Mais cette loi ne sera plus d'application après le 31 décembre 1987 et, dès lors, les 2 p.c. ne devront plus être déduits. Comme l'adaptation des loyers ne se fait pas d'une année sur la suivante mais chaque fois par référence à la date de départ du bail, il est clair que les loyers seront augmentés de la valeur de l'index, soit 2 p.c., auxquels il faut ajouter les 2 p.c. qui ne seront plus soustraits, soit donc de 4 p.c. Cette mesure constitue un nouveau cadeau aux propriétaires, mais représente une charge supplémentaire pour les locataires qui, dans notre pays, ont souvent des revenus modestes.

Le deuxième oubli significatif a trait aux invalides de guerre. L'article 47 d'une loi de 1983 a imposé à ceux-ci une sorte de cotisation, soi-disant pour rétablir l'équilibre de l'Institut national des Invalides de guerre. Cette décision a été prise, dans le cadre des mesures d'austérité, dans la foulée de l'imposition d'une cotisation de solidarité pour les agents des services publics.

M. Egelmeers, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Les invalides de guerre n'ont pu qu'accepter cette mesure.

Cette cotisation est qualifiée de temporaire dans le texte même de la loi et peut être annulée par arrêté royal. Mais, il s'agissait en fait d'un « temporaire définitif » puisqu'il fallait que le gouvernement prenne la décision d'y mettre fin, ce qu'il n'a pas fait.

Je le répète : la mesure qui touche les propriétaires sera supprimée à partir du 31 décembre 1987 et les agents des services publics verront leur cotisation de solidarité réduite de moitié. Seuls, donc, les invalides de guerre continueront en 1988 à payer cette cotisation.

J'en viens au troisième oubli significatif. Vous n'ignorez pas qu'un accord est intervenu en 1975 entre le gouvernement et l'ensemble des associations patriotiques sur une programmation décennale.

La dernière tranche, celle de 1985, a reçu l'accord du gouvernement en novembre 1986. Cela s'est traduit dans un projet de loi voté par la Chambre et le Sénat en ce qui concerne les victimes militaires. Mais le gouvernement a mis huit mois, de novembre 1986 à juin 1987, pour déposer le projet de loi relatif aux victimes civiles de la guerre, projet qui tombera aux oubliettes. En effet, le document, daté du 27 juin, nous a été distribué au début du mois de juillet, ce qui ne laissait pas au Parlement la possibilité matérielle d'examiner ce projet de loi. Était-il vraiment impossible au gouvernement d'inclure cette question dans la série de cadeaux qu'il a octroyés à d'autres catégories de la population que j'ai évoquées tout à l'heure ?

En conclusion, je dirai combien ce projet de loi me semble bâclé; le budget a fait l'objet de crédits provisoires successifs, d'année en année, ce qui témoigne d'une mauvaise gestion et d'un mépris du Parlement.

Enfin, ce projet de loi démontre une fois de plus l'orientation nette-ment néo-libérale du gouvernement. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

M. le Président. — La parole est à M. Wintgens.

M. Wintgens. — Monsieur le Président, de par son contenu, le projet de loi en discussion s'apparente quelque peu à une loi-programme, de modestes dimensions bien sûr. Les deux axes de soutien sont, d'une part, la continuité dans la rigueur budgétaire et, d'autre part, une ouverture significative vers les moins bien nantis, ce qui est loin de déplaire aux membres de mon groupe.

Les deux premiers chapitres portent sur les crédits provisoires pour 1987 et 1988. Ils n'offrent guère de motifs à commentaires. Les crédits sollicités respectent les règles usuelles en l'espèce dont l'essentiel consiste à ne pas dépasser les sommes inscrites au dernier budget voté, tout en respectant leurs affectations spécifiques.

Les trois douzièmes qui nous sont demandés pour 1988 nous semblent être un minimum qui, espérons-le — on peut toujours rêver ! —, s'avèrera suffisant. Cela devrait devenir un des objectifs majeurs du futur gouvernement s'il a l'intention d'en revenir au respect strict des règles en la matière, règles qui n'ont pas été suivies en 1987 puisque pas moins de onze budgets départementaux auront fonctionné par crédits provisoires.

Le Vice-Premier ministre, M. Verhofstadt, lors de la présentation, le 30 juin dernier, du projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires, avait émis le souhait qu'il en soit ainsi pour la dernière fois. M. Wyninckx avait ponctué la relation de ce vœu par une mâle intervention : « C'est une bonne nouvelle ! » Déchantons donc unanimement.

Les dispositions financières du chapitre III doivent être votées obligatoirement avant le 1^{er} janvier 1988 afin de pouvoir produire leurs effets à cette date. Dans ces dispositions, figurent notamment l'autorisation de percevoir les impôts, de contracter des emprunts et de consentir des avances indispensables. Nous sommes ainsi parfaitement dans le cadre de la mission impartie à ce gouvernement : garantir le bon fonctionnement de l'Etat.

Quant aux dispositions diverses, nous ne pouvons qu'acquiescer à la confirmation de l'arrêté royal du 22 décembre 1986 instaurant un régime d'épargne du troisième âge, ou d'épargne-pension. Il eût été pour le moins incongru, sinon très grave, de ne pas accorder la sécurité juridique aux nombreuses personnes — près d'un million — qui ont choisi d'adhérer à ce régime, d'autant plus que certaines viennent seulement de faire connaissance avec la signification réelle de la notion de capital à risques.

En effet, comme les valeurs boursières dans leur ensemble n'avaient connu jusqu'il y a peu qu'une hausse progressive, le krach, ou plutôt les krachs, car le phénomène se diversifie à travers la planète, n'en furent que plus inattendus et brutaux.

L'importance de la bourse de Bruxelles est relative puisqu'elle ne représente que 0,6 p.c., contre 36,5 p.c. pour New York et 36 p.c. pour Tokyo, mais nous sommes heureux de constater que la place de Bruxelles, et, conjointement, le franc belge, ont bien résisté. S'il en avait été autrement, nous sommes persuadés que le reproche en aurait été adressé au gouvernement.

Parmi les mesures se situant dans l'axe de la rigueur, nous relevons la prolongation de la cotisation spéciale de sécurité sociale instituée en

1983 sur les revenus supérieurs à trois millions, les mesures, en matière de biologie clinique et de médicaments qui, par le biais d'une enveloppe fixe, devraient rapporter 1,2 milliard, la modification de la procédure de notification du préavis qui devrait rapporter près de 1,5 milliard et les dispositions visant à instituer le paiement à terme échu des pensions qui prendront cours à partir du 1^{er} janvier 1988, dispositions qui devraient alléger de 500 millions le budget de 1988.

La restructuration de la SNCB s'impose et il importe donc de lui en donner les moyens. La SNCB pourra ainsi contracter des emprunts pour un montant de 12 milliards de francs. Cependant, il importe, corrélativement, d'être très attentifs à l'annonce faite en commission des Finances, « à titre indicatif », par M. le ministre de Croo, du désengagement de 10 000 à 12 000 personnes, étalé sur cinq à sept ans. J'imagine que nous en reparlerons.

Quant à l'amélioration du sort des moins bien nantis, si la cotisation de solidarité du secteur public n'est pas abolie, elle est tout de même réduite de moitié...

M. de Wasseige. — Elle est prolongée !

M. Wintgens. — C'est le problème de la bouteille à moitié vide ou à moitié pleine... Mais il y a la contrepartie : 80 p.c. du personnel du service public pourra bénéficier d'une augmentation mensuelle de mille francs.

D'autres événements plus récents, comme le retour à une concertation au niveau des secteurs publics, sont néanmoins des indices favorables.

Toute mesure susceptible de favoriser l'emploi est et sera toujours la bienvenue. Le sera donc celle prolongeant, pour un an, la prime de réinsertion aux travailleurs étrangers qui désirent rentrer librement — j'insiste — dans leur pays. A ce propos, il faut constater qu'à ce jour à peine 500 primes auraient été demandées. Bienvenue aussi la réduction des cotisations patronales de sécurité sociale pour l'engagement de travailleurs domestiques. Mais je vous avouerai que je considère comme bien davantage bienvenue la réduction favorisant l'engagement de jeunes demandeurs d'emploi et de chômeurs de longue durée.

Nous avons également apprécié le souci de donner une base légale à des versements anticipés, de l'ordre de 80 p.c., aux centres publics d'aide sociale sur les arriérés très importants en matière de minimex. Notre collègue, Yves de Wasseige, le relatait à l'instant, pas moins de deux cent mille dossiers seraient en retard, et la situation est à nouveau relevée dans le tout récent 14^e cahier de la Cour des comptes, car la solvabilité de trop nombreux CPAS est ébranlée.

Dans le contexte de sous-emploi que nous déplorons, dans le contexte de modernisation et d'informatisation que nous constatons, et dans le contexte de motivation souhaitée des fonctionnaires auquel nous aspirons, est-il permis de s'interroger sur le point de savoir pourquoi il n'apparaît pas possible d'affecter le nombre suffisant de personnes pour traiter les dossiers, alors que le problème n'est pas nouveau et qu'il risque de persister encore longtemps ? En attendant, la mesure envisagée de versements anticipés améliorera, sans conteste, la situation.

Nous avons apprécié tout autant l'augmentation du minimex pour les isolés avec enfants à charge, dont la fragilité sociale est trop fréquente.

Mais nous sommes aussi particulièrement heureux d'un début de solution au paradoxe relevé, dès 1984, par le ministre des Pensions, Pierre Mainil, à savoir que la pension des indépendants — même dans le cas de carrière complète — demeure inférieure au revenu garanti des personnes âgées.

Il reconnaissait à l'époque qu'il n'était pas logique qu'une pension, pour laquelle des cotisations avaient été payées, soit inférieure à un revenu pour lequel aucune somme n'avait jamais été versée. Le rattrapage est prévu en cinq ans et la première étape est franchie. Formulations le souhait ferme que les quatre autres suivront.

Monsieur le Président, il y a donc bien de bonnes raisons de voter le projet de loi et, dirai-je, surtout pour ces dispositions diverses même si elles apparaîtront encore timides à certains. Rigueur oblige, oui ! Mais avec plus de cœur aux chiffres et c'est la raison pour laquelle le groupe PSC l'approuvera. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, eerst en vooral wil ik mijn waardering uitspreken voor de rapporteur die in bijna onmenselijke omstandigheden het verslag heeft opgesteld.

In dit betoog wil ik alleen commentaar geven op artikel 1, op de artikelen 63 tot 65 en op artikel 73 van het ontwerp van financiewet.

Wat artikel 1 betreft, dat handelt over de voorlopige kredieten voor de rest van 1987, begrijp ik absoluut niet meer waarmee we bezig zijn of waarmee men ons verplicht bezig te zijn.

Door de haast waarmee een en ander door dit zietogende Parlement wordt gejaagd, worden we vandaag, na de Kamer, uitgenodigd voorlopige kredieten goed te keuren voor het begrotingsjaar 1987, onder meer ten behoeve van de ministeries van Landsverdediging, Binnenlandse Zaken en Economische Zaken, terwijl de begrotingen 1987 voor diezelfde ministeries dezelfde dag, ja dezelfde avond van 3 november, door de Kamer werden aangenomen. De desbetreffende cijfers in artikel 1 van het ontwerp dat we nu bespreken, hebben, met andere woorden, geen doel meer. Ik vraag me dus af, Voorzitter, of we alvast geen technische correctie zouden kunnen aanbrengen op artikel 1, door voor bepaalde departementen de voorlopige kredieten volledig te schrappen. Ik weet wel dat een wetsontwerp slechts wet wordt als het, versierd met de koninklijke handtekening, gepubliceerd is in het *Staatsblad*.

Deze drie begrotingen zijn dus nog altijd geen wet. Ik zal mij dan nog even vastklampen aan de fictie dat de voorlopige kredieten voor deze departementen nodig zijn en bijgevolg mijn amendement handhaven.

Ik wil dit amendement even toelichten.

Ik stel voor het voorlopig krediet voor de begroting ten behoeve van het ministerie van Economische Zaken met 500 000 frank te verminderen. Uit een antwoord van de minister van Economische Zaken op een parlementaire vraag van 3 maart 1987 van volksvertegenwoordiger Hancké, opgenomen in het bulletin van *Vragen en Antwoorden* van 28 april 1987 — die datum is belangrijk, zo ziet u dat ik niets uitvind —, blijkt immers dat in de begroting voor 1987 een bedrag van 500 000 frank werd opgenomen voor de werking van de zogenoemde « commissie voor de opiniepeilingen », ter uitvoering van artikel 4 van de wet van 18 juli 1985 betreffende de bekendmaking van de opiniepeilingen. Deze wet werd met enige overhaasting — wat nooit goed is — goedgekeurd in een jaar waarin wij ook met verkiezingen werden geconfronteerd.

Welnu, bedoelde commissie werd nog steeds niet samengesteld en zal zeer waarschijnlijk niet meer worden samengesteld in 1987. In onze commissie voor de Financien is een vertegenwoordiger van de minister komen verklaren dat genoemd bedrag om die reden niet in de begroting werd ingeschreven. Dit lijkt me zeer twijfelachtig, gezien datzelfde bedrag ook moest dienen voor de werking van de Hoge Raad voor de Statistiek.

Terloops zij vermeld dat deze commissie binnen de twaalf maanden na de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1985 voorstellen moest doen met betrekking tot gedragsregels en normen die dienen te worden geëerbiedigd bij de uitvoering van de opiniepeilingen. De uitgave ingeschreven voor de werking van deze commissie kan dan ook worden geschrapt, want — nog eens — ik heb geen enkele reden om te veronderstellen dat het antwoord van de minister op de vraag van volksvertegenwoordiger Hancké leugenachtig is. In het *Nieuwe Tijdschrift voor politiek* van juli 1986 uitgegeven door CEPESS wordt trouwens terecht opgemerkt dat de wettelijke bepaling die de oprichting van genoemde commissie voorschrijft eigenlijk is vervallen, vermits deze commissie enkel en alleen tot taak had binnen 12 maanden na de inwerkingtreding van de wet een verslag op te stellen. Dit is uiteraard nooit gebeurd want die commissie bestaat niet. Overigens kan de vraag worden gesteld of de oprichting van de « commissie voor de opiniepeilingen » niet opzettelijk *sine die* wordt uitgesteld, om te vermijden dat deze commissie meteen zou moeten vaststellen dat artikel 5 van de wet van 18 juli 1985 niet wordt nageleefd en misschien zou moeten voorstellen dit artikel te doen schrappen.

Dit artikel verbiedt namelijk opiniepeilingen bekend te maken vanaf de dertigste kalenderdag die aan de dag van de verkiezingen voorafgaat.

Een verbod dat in 1985 door minstens één dagblad, *De Morgen*, en één weekblad, *Knack*, werd genegeerd...

Het zou best kunnen dat andere publikaties dit straffeloos crimineel gedrag in 1987 zullen navolgen vanaf vrijdag 13 november, één maand voor de dag dat de verkiezingen vermoedelijk zullen plaatsvinden.

De minister van Justitie zou onze nieuwsgierigheid ten zeerste bevredigen als hij hier zou komen verklaren of hij in deze materie al dan niet gebruik zal maken van zijn positief injunctierecht. Maar aangezien op onze agenda geen ruimte meer was voor het stellen van dringende mondelinge vragen, zullen we het nooit te weten komen.

Nopens artikel 63 en volgende, die handelen over de gehalveerde herinvoering van de solidariteitsbijdrage voor het overheidspersoneel, is tijdens de bespreking in de commissie gebleken dat er grote onduidelijkheid bestaat over de financiële weerslag van deze maatregel en over de uiteindelijke bestemming van de solidariteits-

bijdrage. In de Kamercommissie heeft de minister van Financiën verklaard dat de halve solidariteitsbijdrage zal worden aangewend voor de financiering van de weddeverhoging voor de ambtenaren vanaf juli 1988 met 1 000 frank per maand. Anderzijds verklaarde de minister van Binnenlandse Zaken in de Senaatscommissie dat de solidariteitsbijdrage de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening ten goede komt. Contradictie!

Tenslotte benadrukte de minister van Begroting in de Kamercommissie dat de afschaffing van de solidariteitsbijdrage en het optrekken van de wedden in 1989, de Schatkist 12 miljard zal kosten.

Wij hebben daar volgende bedenkingen bij. De collectieve arbeidsovereenkomst voor ambtenaren met betrekking tot 1988-1989 zal uiteindelijk voor de huidige bewindsvoerders een winstgevende zaak zijn. Ten eerste is de afschaffing, en dus ook de halvering, van de solidariteitsbijdrage batig voor de staatsfinanciën. De solidariteitsbijdrage van ambtenaren met een wedde van 54 000 frank en meer, was in 1981 onder Martens IV ingevoerd als een bijdrage van de werkzeker ambtenaren tot de financiering van de stijgende werkloosheidspost. De opbrengst ervan ging en gaat ten volle naar de RVA. De afschaffing of vermindering ervan is dan ook een minderontvangst voor de sociale zekerheid, en niet voor de Staat. De Staat doet er, integendeel, baat bij: de afschaffing of vermindering is immers voor de beter betaalde ambtenaren een weddeverhoging die zal worden « wegbelast ». Dit zal in 1988, bij halve afschaffing, leiden tot 1,3 miljard meer fiscale ontvangsten en in 1989, bij volledige afschaffing, tot 2,6 miljard meer voor de Staat. Het zij de Staat gegund. Er mag echter geen verkeerd beeld worden gegeven.

Ten tweede wil ik opmerken dat met die fiscale meeropbrengst bijna de weddeverhoging met 1 000 frank per maand bekostigd wordt. Die verhoging zou volgens minister Verhofstadt 1,7 miljard in 1988 en 3,4 miljard in 1989 kosten. De Staat gaat bovendien fiscale opbrengsten halen uit de bijkomende 1 000 frank bruto in de parastatale instellingen, gemeenten en andere ondergeschikte besturen, die niet uit de staatskas moeten worden betaald.

Hoefte nog te worden vermeld dat de uittrekkende regering geen financiële enveloppe heeft voor de parastatale en ondergeschikte besturen om die onvermijdelijke meeruitgave te compenseren?

Kortom, met een commentator in *De Gids op maatschappelijk gebied* van het ACW besluiten wij dat de regering haar ambtenaren koekjes geeft van andermans deeg, uiteraard met de hoop dat dit niet onbelangrijke detail zal ontsnappen aan de aandacht van de ambtenaar die op 13 december naar de stembus zal gaan. Ik rond mijn beschouwing ter zake af met de nog steeds onopgeloste vraag: voor wie is de opbrengst van 2,6 miljard van de overblijvende halve solidariteitsbijdrage in 1988? Is die 2,6 miljard voor de RVA of wordt die ingepalmd door de minister van Begroting tot stijving van de staatskas? In dat laatste geval mag de regering worden gefeliciteerd voor de kunststroom die ze heeft uitgehaald: op betere voet staan met de ambtenaren en toch een paar miljarden voordeel halen uit de hele operatie.

U zal begrijpen dat ik nog meer redenen heb om ACOD te feliciteren die deze dubieuze operatie niet heeft willen sanctioneren met haar handtekening.

Tenslotte wens ik nog even stil te staan bij artikel 73 van het ontwerp. Mijn eerste opmerking slaat op het zuiver speculatieve karakter van het budgettaire effect dat wordt beoogd. Door te verbieden dat een opzegging, uitgaande van een werkgever, voortaan nog zou gebeuren door afgifte van hand tot hand van een afschrift van de ontslagbrief, die dan voor ontvangst wordt getekend, wil de regering het antideren verhinderen, met de hoop op die manier ongeveer 1,5 miljard frank te besparen. Die berekening is gestoeld op de veronderstelling — althans volgens het verslag van de Kamercommissie — dat 12 pct. van de werknemers die worden ontslagen, ten minste één maand te vroeg werkloosheidsuitkering genieten. Op de vraag naar een ernstige verantwoording van die berekening is de minister van Tewerkstelling en Arbeid in de commissie het antwoord schuldig gebleven.

Dit besparingsvoorstel verdient dus reeds te worden verworpen bij gebrek aan serieuze verantwoording. Maar er is meer.

Dergelijke vrij belangrijke wijziging van de wet op de arbeidsovereenkomsten is niet op haar plaats in een ontwerp dat in hoofdzaak budgettaire oogmerken heeft. Wat ons echter vooral stoort is dat de minister van Tewerkstelling en Arbeid het Parlement niet heeft ingelicht over het advies van de NAR met betrekking tot dit voorstel en dat hij, sterker nog, in de commissie zelfs heeft ontkend dat een advies werd aangevraagd, « gezien het dringend karakter van het ontwerp en gezien het tijdsgebrek waarmee de regering wordt geconfronteerd ». Ik wil ervan uitgaan dat de minister de commissie niets onwaars heeft

willen vertellen, maar dan moet ik besluiten dat de minister-senator niet op de hoogte is van de adviezen die hij zelf aanvraagt. Als dat te wijten is aan geheugenverlies, dan is de minister dringend aan rust toe.

Maar nu komt het allergrofste: wat zegt dat advies nr. 871 van 7 juli 1987, ingevolge een vraag om advies van 11 juni 1987? De sociale gesprekspartners adviseren unaniem om de inhoud van artikel 37 niet te wijzigen. Ik citeer letterlijk uit het advies: « De Raad acht het niet opportuun een fundamentele bepaling van de wet van 3 juli 1987 op de arbeidsovereenkomsten te wijzigen om tegemoet te komen aan een probleem dat in één van de sociale zekerheidssectoren rijst en dat overigens tijdsbeperkt is, — dont l'étendue est par ailleurs limitée dans le temps. »

De Raad vestigt ook de aandacht op juridische problemen die de voorgestelde wijziging kan meebrengen en eindigt met de constructieve suggestie een oplossing in verband met de bestaande misbruiken te zoeken door uitvoering te geven aan het koninklijk besluit van 20 augustus 1986 dat betrekking heeft op de toekenning van werkloosheidsuitkeringen in geval van conventioneel bruggensioenen na verkorte opzeggingstermijnen, meer bepaald voor de bedienden.

Ik herhaal: noch in de Kamer, noch in de Senaatscommissie werd dit advies ter sprake gebracht. Er werd ons dus informatie achtergehouden die, in sociale materies, nochtans essentieel is. De minister is zelf de allereerste om te verwijzen naar een unaniem positief advies van de NAR, om iedere amendement op een wetsontwerp af te wijzen. Ik denk bijvoorbeeld concreet aan het ontwerp over de flexibiliteit in de arbeidstijdregelingen. Wat hier gebeurt is politiek niet eerlijk.

Ik wil er niet aan denken dat de minister het bestaan van dit, voor hem, negatief advies bewijst heeft willen verzwijgen. Maar nu blijkt dat hij de commissie verkeerd heeft geïnformeerd en dat de commissie een standpunt heeft ingenomen gesteund op verkeerde informatie, is er maar één zinnelijke politieke oplossing mogelijk: het intrekken van dit artikel door de regering zelf. Het moeten wegstemmen vind ik te beschamend voor onszelf en voor de regering.

Ik vestig er nog de aandacht op dat ons amendement ertoe strekt dit artikel te schrappen en niet de Nationale Arbeidsraad uit te schakelen, zoals ik in het verslag heb gelezen. Bespaar ons dit. Ik vergeef de rapporteur graag deze onnauwkeurigheid gelet op de onmogelijke omstandigheden waarin het verslag diende te worden opgemaakt.

Ik verontschuldigd me mocht mijn betoog enigszins onsamenhangend overkomen. Het ontwerp zelf hangt echter met haken en ogen aan elkaar, naar het voorbeeld van de huidige regering. Het ontwerp zit vol onnauwkeurigheden, juridische slordigheden en electorale bijbedoeelingen en getuigt eens te meer van zo weinig achting voor het Parlement dat ik op quasi schizofrene manier zou willen zeggen dat dit debat beter nooit had plaatsgegrepen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer André Geens.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Voorzitter, vorige sprekers hebben reeds betoogd dat dit ontwerp van Financiewet een samenspel is van verschillende elementen en gegevens. De eerste drie hoofdstukken behoren tot de normale geploegenheden in een politieke situatie zoals wij nu meemaken, maar dit geldt veel minder voor de volgende hoofdstukken.

Allereerst enkele woorden over de eerste twee hoofdstukken die betrekking hebben op voorlopige kredieten. Wij zijn in de uitzonderlijke situatie terechtgekomen dat wij wellicht de langste periode van voorlopige kredieten kennen in de geschiedenis van ons land. In 1988 zal het nieuwe Parlement geacht worden begrotingen over het jaar 1986 te behandelen. Deze situatie is ontstaan onder een regering die nochtans steeds de mond vol heeft van budgettaire orthodoxie, financiële planning en dergelijke. Geldt hier ook niet de spreuk: « Als de vos de passie preekt, boer, let op uw ganzen. »?

Is het noodzakelijk eens te meer te herhalen dat de wet niet wordt gerespecteerd? Ik begrijp de bekommelingen van de regering. De motieven zijn aanvaardbaar, maar het strookt niet met de wet, dat men refereert aan de bedragen van begrotingen van 1987, wanneer deze niet zijn goedgekeurd. De regering wenst eventuele besparingen maximaal te garanderen, maar zulks betekent niet dat de wet mag worden overtreden. Wij zijn van oordeel dat de regering er had moeten voor zorgen dat de begrotingen tijdig werden ingediend en goedgekeurd door het Parlement. Het is onbegrijpelijk dat de Rijksmiddelenbegroting werd

aangenomen hoewel de regering niet in staat is gebleken alle departementale begrotingen in te dienen.

In het ontwerp van wet komen een reeks bepalingen voor die bedenkingen oproepen. Zijn deze bepalingen werkelijk bedoeld om de goede gang van zaken te bevorderen of waren er andere redenen voor? Men spreekt van electorale redenen.

Heel wat vragen rijzen zowel over de opportuniteit als over de inhoud van sommige maatregelen.

Het is natuurlijk normaal dat het pensioensparen wordt verlengd. Vorig jaar werd de bevolking voorgespiegeld dat dit de beste methode zou zijn om bijkomende middelen te vergaren op de pensioenleeftijd. Het is dan evident dat men de wetzekerheid en de permanentie van de wet garandeert. Ik vraag me echter af, mijnheer de minister, of het pensioensparen dit jaar hetzelfde succes zal boeken als vorig jaar gezien de beursperikelen die wij thans kennen. Ik zal niet verder uitweiden over de gevolgen van die beursperikelen want rechtstreeks heeft dit weinig met deze materie te maken.

Ten aanzien van de solidariteitsbijdrage spreekt men vaak over een discussie omtrent het glas dat halfvol of halfleeg is. Het glas is echter niet vol, niet halfvol, maar helemaal leeg. Het is een typisch voorbeeld van de « afwending van belastingverhoging ». Hoe dan ook, het resultaat is dat de bevolking minder overhoudt. Als men een solidariteitsbijdrage oplegt voor één jaar, moet dat bij één jaar blijven.

Indien echter deze maatregel wordt verlengd, dan gaat het feitelijk om een nieuwe maatregel en is dit een belastingverhoging hoe u het draait of keert. Ik weet, mijnheer de minister, dat u mij zal vertellen dat u een inspanning hebt geleverd met de halvering van de solidariteitsbijdrage. Hoeveel jaren echter hebt u deze solidariteitsbijdrage reeds toegepast, niettegenstaande zij slechts voor één jaar was bedoeld? Het blijft hoe dan ook een verdoken belastingverhoging, want uiteindelijk prutst u aan het basisloon van de bevolking. U verantwoordt zich met de absurde redenering dat u toch een loonsverhoging van duizend frank toekent. Om die loonsverhoging te kunnen invoeren bent u verplicht — naar u zegt — die halve solidariteitsbijdrage te behouden. Ik begrijp dat soort redeneringen niet. Het is de « vestzak/broekzak »-politiek die de huidige regering de voorbije jaren op meerdere domeinen heeft gevoerd, maar waarvan ik vermoed dat de burger haar stilaan begint door te hebben. In ieder geval, dit soort politiek is voor ons geheel onaanvaardbaar.

Een ander probleem waarmee wij reeds gedurende enkele jaren worden geconfronteerd, is de geschiedenis van de klinische biologie. Daarop hebben heel wat artikelen van het ontwerp betrekking. Voor de zoveelste keer kondigt men een hele reeks maatregelen aan om de uitgaven in de klinische biologie te beperken. Deze geschiedenis wordt voor mij stilaan totaal onbegrijpelijk. De statistieken bewijzen dat al de maatregelen en saneringen die via het Sint-Annaplan werden aangekondigd niet werden uitgevoerd, integendeel : de geplande uitgaven werden ruim overschreden.

De basisfilosofie vervat in de artikelen van het ontwerp is het blokkeren van de uitgaven op het niveau waar zij zich nu bevinden. Het komt erop neer dat waar er overconsumptie bestaat, zij wordt gehandhaafd. Dit wordt dan in de ligdagprijs verrekend. Ik vind dit een zeer weinig moedige politiek en ik ben ervan overtuigd dat het onmogelijk zal zijn daarover met een overgangsregering tot een akkoord te komen. Ik ben er tevens van overtuigd dat u de zogenaamde besparingen die hieruit moeten voortvloeien, niet zal realiseren en dat jammer genoeg de overconsumptie zal blijven bestaan. Ik heb grote vraagtekens bij het systeem wanneer ik in de statistieken lees dat er een dokter is die voor meer dan twintig miljoen voorschriften afgeleverd heeft voor onderzoeken in het kader van de klinische biologie. Op die manier zal de overconsumptie niet worden beperkt, integendeel : ze zal worden bestendigd. Deze problemen waarop een hele reeks artikelen van het ontwerp betrekking hebben, zullen onmogelijk kunnen worden opgelost binnen een kort tijdsbestek, want er zullen heel wat onderhandelings noodzakelijk zijn.

Ik wil het dan nog even hebben over de spoorwegen waaraan men 12 miljard leningsmachtiging toekent. Ik aanvaard dat men 12 miljard leningsmachtiging toekent, maar dan om iets positiefs en concreets te realiseren. Er is de hele achterliggende problematiek van wat er gebeurt bij de spoorwegen en wat er nog zal gebeuren. Die 12 miljard zal eigenlijk moeten dienen om opnieuw een deel van een sociaal passief op te vangen, om minder tewerkstelling te bekomen, en het de spoorwegen op lange termijn nog moeilijker te maken. Het is evident dat een onderneming — laten we de spoorwegen als een openbare onderneming beschouwen — waar de investeringen worden afgeremd, zoniet gestopt, ten dode is opgeschreven. De minister is zeer goed geplaatst om dat te weten. Hij heeft daar in zijn vorig ministerambt reeds duidelijke voorbeelden van gekend.

Deze financiewet omvat ook een aantal schijngeschenken. Er is de optrekking van het bedrag van de pensioenen van de zelfstandigen tot het bestaansminimum. Wij zijn daar niet tegen gekant, wel tegen het feit dat de pensioenen beneden het bestaansminimum blijven.

Het bestaansminimum zelf wordt ook opgetrokken. Dat is positief, maar er moet worden aan toegevoegd dat hierdoor weer een deel van de lasten wordt afgewenteld op de gemeenten, die reeds zoveel lasten dragen. Er werd hier gesproken over de toekenning van 80 pct. van de achterstand in de terugbetalingen aan de OCMW's. Dit is niet ernstig. Het is perfect mogelijk de bestaansminima, waarvan de helft door de gemeenten wordt gedragen, veel sneller en correct terug te betalen.

De gemeenten hebben dat geld nodig. Wanneer ze hierover niet kunnen beschikken moeten zij leningen aangaan, en er intresten op betalen, met het gevolg dat zij in feite gedeeltelijk de Staat financieren. De aanvragen om een bestaansminimum te bekomen blijven gestadig toenemen. Vele OCMW's worden echter steeds strenger in het toekennen van het bestaansminimum om financiële redenen, met het gevolg dat wij in een vreemde soort maatschappij terechtgekomen zijn.

Die 200 000 achterstallige dossiers wegwerken met de 80 pct.-regel is op zichzelf een goede maar niet de ideale oplossing.

Waarom slechts 80 pct.? Bovendien worden de lasten van de Staat nog op andere manieren afgewenteld. Ik denk aan de terugbetalingen van lonen in opdracht van de overheid, en aan de terugbetalingen van leningen waar men hoe langer hoe meer in gebreke blijft. Ongeveer vijf jaar geleden, toen ik in mijn gemeente schepen van Financiën werd, gebeurden die terugbetalingen vrij geregeld. Nu loopt de achterstand op tot zes à acht maanden. Wij constateren ook achterstand in de terugbetalingen van bedragen waarop de gemeenten recht hebben, onder meer hun percentage van de personenbelasting en van de onroerende voorheffing.

Het volstaat de staten 187 X die elk jaar verschijnen na te gaan om vast te stellen dat mijn redenering juist is.

In de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft de minister van Begroting gezegd dat de maatregelen in dit wetsontwerp 1,3 miljard uitgaven en 13,8 miljard besparingen inhouden. Nergens heb ik daarvan het bewijs gezien. Het zijn ongeloofwaardige en vrijblijvende beweringen. Trouwens, de recente cijfers die werden bekendgemaakt in verband met het begrotingstekort voor 1987 blijven ongunstig evolueren. Er is natuurlijk een inspanning gedaan. Het zou maar erg zijn mocht er niets resten van al de maatregelen die werden aangekondigd. De haalbaarheid van het vooropgestelde begrotingstekort wordt hoe langer hoe twijfelachtiger, want ook voor november verwacht men nog een verslechting van de toestand. Men zegt wel dat in december de grote knik zal komen die ons weer op het normale niveau moet brengen. Eind december ligt achter de verkiezingsdatum, dus weten we wat die beweringen waard zijn. Wij twijfelen dus sterk aan deze uitspraak te meer omdat alle analisten het erover eens zijn dat het begrotingstekort wellicht 20 tot 30 miljard boven het geraamde tekort zal liggen. De uitspraken van de minister van Begroting werden niet hard gemaakt en een aantal elementen maken duidelijk dat het moeilijk, zometeen onmogelijk zal zijn om de doelstellingen te realiseren. Wanneer de besparingsdoelstellingen dan al zouden worden gehaald, wat ik betwijfel, dan blijkt toch dat het ontwerp dat wij nu bespreken opnieuw een aantal kunstgrepen bevat. Collega de Wasseige heeft daar reeds de aandacht op gevestigd door te verwijzen naar onder andere de vertraging in de uitbetaling van pensioenen, en zo meer. Dat lost natuurlijk fundamenteel niets op voor de overheidsfinanciën. Zulke maatregelen kunnen hoogstens gedurende een heel korte periode een resultaat opsmukken. Daarenboven wordt — dat is veel erger — een groot stuk van de realiteit verborgen door de stijgende debudgettering waarop het Rekenhof in zijn 144ste boek uitgebreid ingaat. Daarop werd hier reeds door verschillende sprekers gewezen. Ik zal daar niet verder op ingaan.

Eigenlijk is dat allemaal onbelangrijk omdat wij hier een aantal zaken bespreken in relatieve onverschilligheid. Dat bleek ook in de Kamer. Aangezien het de laatste gelegenheid is om voor de verkiezingen op deze tribune het woord te nemen, is dit misschien wel het ogenblik om nog even te herinneren aan een aantal pijnlijke vaststellingen in verband met de voorbije regeerperiode. Uiteindelijk is het toch merkwaardig dat men in de hele aan gang zijnde discussie — de pers doet daar zeer goed aan mee — vergeet waarom de regering Martens VI eigenlijk is gevallen en waarom nu de regering Martens VII bestaat. Daarover wordt nog zeer weinig gesproken. Martens VI is nochtans gevallen omdat een burgemeester van een gemeente met 4 000 inwoners sterker bleek dan een hele regering, die niet in staat was om de uitspraken van de hoogste rechtscolleges correct te doen toepassen.

Plots waren de sanering van de openbare financiën en de sociaal-economische problematiek niet meer belangrijk. Plots kon één regerings-

partner het toepassen van de wet beletten waarna iedereen door de knieën ging en de regering is gevallen. Momenteel doet men alsof er niets is gebeurd. Dat is toch wel een heel eigenaardige situatie. Men heeft niet veel geleerd. Men zegt zelfs in publieke verklaringen dat men na de verkiezingen gewoon verder gaat. De kiezers vragen zich af waarom de regering gevallen is wanneer zij na de verkiezingen gewoon verder kan gaan.

De regering is echter in een aantal fundamentele opties mislukt. Wij hebben nu zes jaar CVP-PVV-regering achter de rug. Een aantal elementen zien er inderdaad beter uit dan zes jaar geleden. De concurrentiekracht van de ondernemingen is verbeterd, maar dit is voor een stuk te danken aan de internationale omstandigheden. Ook de handelsbalans is verbeterd, maar dat heeft te maken met de evolutie van de petroleum prijzen.

De fundamentele opties zijn echter niet gehaald.

Sinds het aantreden van de huidige regeringscoalitie zijn er 100 000 uitkeringsgerechtigde werklozen bijgekomen, 270 000 werkzoekenden en 90 000 langdurig, langer dan twee jaar, werklozen.

De stijging van de fiscale druk in die periode is ook voor iedereen duidelijk. Tot mijn grote vreugde heeft zelfs de woordvoerder van de PVV in de Kamer toegegeven dat de belastingdruk de voorbije zes jaar is toegenomen, niettegenstaande alle mooie slogans en beloften.

Daarenboven is het gemiddeld inkomen van de burgers gedaald met 13 pct.

Hoewel de concurrentiekracht verbeterd is en de beschikbare investeringsmiddelen in de bedrijven nog nooit zo groot zijn geweest als vandaag, blijven de investeringen op een relatief laag peil, omdat de ondernemers geen vertrouwen hebben in de politieke stabiliteit. Dat de vorige regering vier jaar aan de macht is gebleven, werd als positief ervaren. Nu is de regering echter na twee jaar gevallen over de toepassing van een wet. De ondernemerswereld begrijpt dit niet en de regering en het politieke milieu hebben dan ook aan geloofwaardigheid ingeboet.

De regering maakte de zes voorbije jaren een fundamentele fout, waarop wij herhaaldelijk hebben gewezen. Uzelf, mijnheer de minister, maakt zich herhaaldelijk met een grapje van deze beschuldiging af. U beweert immers dat eerst de overheidsfinanciën gezond moeten worden gemaakt en dan, zegt u met een speels glimlachje, kunnen wij ons, als er nog tijd over is, bezighouden met de staatshervorming. Welnu, dit is volkomen onjuist. Het in de koelkast stoppen van communautaire problemen heeft steeds aanleiding gegeven tot grote spanningen. Het is trouwens bewezen dat het oplossen van communautaire problemen en de staatshervorming samengaan. Volgens de studie van professor Moesen, die u wellicht ook hebt gelezen, is de belastingdruk in federale staten gemiddeld 9 pct. lager dan in unitaire staten. Dit moet u toch ook doen inzien dat wij op de verkeerde weg zijn als wij communautaire spanningen steeds in de koelkast stoppen. Wij moeten de twee problemen samen aanpakken.

Tijdens de bespreking van de regeringsverklaring hebben wij gezegd dat wij het erme eens zijn dat de overheidsfinanciën worden gezond gemaakt en dat de fiscale druk wordt verlaagd.

Maar deze hervormingen moeten worden gekoppeld aan een herinrichting van de Staat, waarbij de twee gemeenschappen tot een akkoord komen over wat ze nog samen willen doen, op een loyale wijze, met respect voor elkaar, over de fiscale verantwoordelijkheid en over het solidariteitsbeginsel dat moet worden gehanteerd.

Zoniet zal de regering steeds opnieuw vallen over onnozelheden, zoals u dat soms noemt, mijnheer de minister. In feite gaat het niet over onnozelheden, maar over fundamentele misgroeiingen waarbij de ene gemeenschap de andere niet begrijpt of verkeerd begrijpt wegens onduidelijke afspraken. Enkel een grondige wijziging van de Staat, samen met de sanering van de overheidsfinanciën, is in het belang van heel de bevolking.

M. le Président. — La parole est à Mme Truffaut.

Mme Truffaut. — Monsieur le Président, pas plus que les collègues qui m'ont précédée, je ne puis passer sous silence les accrocs à l'égard de la discipline budgétaire sous la législature de Martens VI. Le résultat a été de soustraire le contrôle budgétaire à la compétence législative.

Pendant deux années consécutives, l'octroi de crédits provisoires a mis fin à l'obligation de libérer annuellement des masses budgétaires, autant en ce qui concerne les budgets généraux que ceux des départements.

En outre, l'abandon d'une synchronisation entre le dépôt des budgets de dépenses et celui des Voies et Moyens rend aléatoire la lecture cohérente d'une politique et, par conséquent, la possibilité d'en apprécier les résultats.

Onze budgets départementaux de l'année en cours n'ont pas été votés dans les deux Chambres. Nous sommes en pleine irrégularité. D'une part, l'octroi de crédits provisoires dont la procédure, comme l'a souligné M. de Wasseige, s'est institutionnalisée, couvre l'année 1988 au-delà du mois de mars et, d'autre part, le budget des Voies et Moyens 1988, dont l'exposé général est rédigé, n'a pas encore été soumis à la discussion des Chambres.

Ces décalages et ces procédures en ordre dispersé auront évité en tout cas au gouvernement Martens VI de soumettre au jugement de l'opinion le bilan de sa politique. Car, monsieur le ministre des Finances, lancée il y a deux ans, l'embarcation budgétaire a fait naufrage.

Le langage de bois qui associe le redressement du pays à la réalisation d'une réduction du pourcentage du solde net à financer dans le produit national brut ne fait plus illusion.

Qui peut accorder foi aux mesures restrictives impitoyables du ministre du Budget, alors qu'elles ne sont pas assorties d'une politique sérieuse de croissance? Même la majorité doit maintenant constater que la politique déflatoire aux conséquences discriminatoires n'aura pas eu l'effet escompté sur l'assainissement des finances publiques.

La démission du gouvernement permet d'éluder la question devant le Parlement, mais les événements boursiers spectaculaires ne peuvent être contournés.

Ils condamnent des politiques qui prétendent assainir les finances publiques selon un modèle rigide et étroitement mathématique de réduction des dépenses et des investissements. Le hasard veut que la loi de finances comprenne la ratification de l'arrêté d'épargne-pension peu après un effondrement boursier qui substitue le doute à la confiance dans le chef de 990 000 contractants. Mais, au-delà, ce qui est en question, c'est aussi une politique construite en grande partie sur les avantages fiscaux accordés aux capitaux mobiliers.

La loi de finances se présente comme un fourre-tout, et cet aspect a été longuement souligné avant moi.

Elle porte la marque de la fin d'une coalition aux composantes paralysées par des contradictions insurmontables.

D'autres que moi ont également souligné que l'électoratisme n'en est pas absent et que les petits cadeaux sont des attrape-nigauds, alors que certaines dispositions, comme le paiement des pensions à terme échu, sont inutilement vexatoires.

La cotisation de solidarité qui a pesé sur les revenus des agents des services publics et qui a entamé leur pouvoir d'achat arrivait à échéance en décembre 1987. Le gouvernement ne leur fait aucun cadeau en la prolongeant, même si elle est réduite de moitié. S'il y a des augmentations salariales, elles seront financées par des prélèvements dans les cotisations et par le report sur les parastataux et les pouvoirs subordonnés.

Par ailleurs, et M. Pataer a également évoqué ce problème, la répartition de cette mesure entre les trois parties intéressées, le personnel de la Fonction publique, le budget de l'Etat central et les budgets des parastataux et des pouvoirs locaux, n'est pas claire. On voudrait connaître « l'ardoise », savoir qui gagne et qui perd en termes d'équation chiffrée.

Dans le même ordre d'idée, on applaudirait sans réserve l'augmentation du minime pour les personnes isolées avec enfants à charge, si la dépense n'en incombait, pour moitié, au CPAS avec les répercussions à prévoir dans le déficit des finances des villes en difficulté.

L'Etat rembourse tout de même, enfin, aux CPAS des arriérés de subventions pour les années 1984, 1985 et 1986. Mais, dans l'entre-temps, certaines communes et certains CPAS ont été acculés à des emprunts coûteux qui rendent insupportables les budgets grevés des charges d'intérêt.

Cependant, la loi n'alloue au CPAS que 80 p.c. de sa créance.

Pour conclure, je tenais à souligner l'arbitraire et l'autoritarisme de ces deux dispositions prises unilatéralement à l'échelon national, alors que l'exécution en est renvoyée aux pouvoirs locaux, sans égard pour leur situation financière. La loi de finances consacre ainsi l'évolution d'une recentralisation autoritaire qui se nourrit de l'affaiblissement des communautés locales. *(Applaudissements sur les bancs socialistes.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Smeyter.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, dit ontwerp bestaat uit vier delen. Het eerste deel betreft het openen van voorlopige kredieten voor november en december 1987. Hierover moet ik heel weinig zeggen. De aard van de vraag voorlopige kredieten te openen en het tijdstip waarop deze vraag wordt gesteld, getuigen meer dan genoeg van het stuntelijk werk van de regeringsmeerderheid. Deze meerderheid is,

met of zonder volmachten, niet in staat gebleken ernstig werk af te leveren en haar beloften te houden. Deze en voorgaande Martens-regeringen belichamen de mislukking op financieel gebied. De begroting 1987 zal tientallen miljarden hoger liggen dan oorspronkelijk demagogisch was geraamd, niettegenstaande het doorschuiven van lasten naar de lokale besturen, de volgende regeringen en de toekomstige generaties. Denken wij maar aan de debudgettering, de schuldherschikking en andere soortgelijke maatregelen. Zij belichamen de mislukking van de strijd tegen de stijging van de overheidsschuld. Toen de CVP-PVV-regering in 1981 aantrad, beliep de rijksschuld 2 000 miljard frank. Dit zou veranderen. De overheidsschuld zou worden beperkt, zei Martens. Vandaag, zes jaar later, is de rijksschuld opgelopen tot 6 000 miljard frank, dus verdrievoudigd.

In het tweede deel van dit ontwerp wordt ons gevraagd voorlopige kredieten te openen voor de eerste drie maanden van 1988. Gaan wij ooit nog afgeraken van voorlopige kredieten?

Het derde deel handelt over een reeks bepalingen die voorkomen in de rijksmiddelen- en rijksschuldbegroting en die, indien ze nog uitwerking willen hebben in 1988, vóór het einde van dit jaar moeten worden goedgekeurd. Een grondige bespreking in de commissie of in de openbare vergadering is niet meer mogelijk, gelet op de verkiezingsdatum van 13 december.

Wij betreuren dat de documenten en vooral het advies van de Raad van State laattijdig ter beschikking werden gesteld. De artikelen zijn onoverzichtelijk, de vertaling is gebrekkig en in een zelfde artikel verschilt het kredietbedrag in de Nederlandse tekst van dat in de Franse tekst. Bepaalde ministers zijn zeer slordig te werk gegaan.

De commissie voor de Financiën was in deze aangelegenheid bevoegd, niet alleen voor de financiële maar uitzonderlijk ook voor de economische aspecten inzake huishuur, NMBS, onderwijs, pensioenen, laboratoriumonderzoeken, klinische biologie en nog veel meer.

De commissie achtte zich ook bevoegd voor een eenzijdige wijziging van het arbeidscontract zonder raadpleging van de sociale gesprekspartners. Erger nog, zij nam beslissingen in verband met het overheidspersoneel over zaken waarvoor de onderhandelingen met de bonden van het overheidspersoneel nog niet rond waren.

Deze periode van overgangsregering is veel erger dan het volmachtentijdperk. De regering moet ernstig blijven. Niet alles is toegelaten in een land dat democratisch wordt genoemd. Het is erg dat de Eerste minister, de hoeder van de rechtsstaat, dit allemaal toelaat. Martens belichaamt de verkrachting van de democratie. Door met de steun van de vier regeringspartijen een beroep te doen op volmachten, heeft de Eerste minister gedurende jaren het parlementair werk aan banden gelegd en de door het volk verkozen parlementsleden belet hun grondwettelijke opdracht, het goedkeuren van wetten, uit te voeren.

De opeenvolgende regeringen-Martens belichamen ook de mislukking inzake de tewerkstelling. Het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigde werklozen stagneert rond 680 000. Er zijn bovendien honderdduizenden verdoken werklozen. Ik verwijs naar de recente studie van de Katholieke Universiteit van Leuven: ten minste 800 000 mensen zijn werkzoekenden en maandelijks vergroot dit aantal. 250 000 werklozen meer dan in 1981 is geen resultaat om trots op te zijn.

Het vierde deel betreft de verkiezingswet en de uitdeling van geschenken met het oog op de verkiezingen: een veertigtal artikelen met nieuwe besparingen en uitgaven.

Dit is de reden waarom de regering doet alsof het doel de middelen heiligt en waarom ze het Parlement voorbijloopt. Dit is onaanvaardbaar.

De financiewet omvat voor 1,3 miljard geschenken — u weet voor wie ze bestemd zijn — en voor 13,8 miljard bijkomende besparingen in 1988, en u weet ook op wie die zullen worden verhaald. De politiek van « averechtse herverdeling » gaat in versneld tempo voort. Het wetsontwerp omvat nochtans fundamentele beleidskeuzen en is belangrijk, maar de Senaat kan het niet ernstig of grondig bespreken.

De kloof tussen wat men zegt over de herwaardering van het Parlement en de praktijk wordt alsnog groter. Een feitelijk, hoewel niet formeel ontslagnemende regering, jaagt nog een mini-verkiezingswet door het Parlement.

Ik deel de bekommering van de overgangsregering om strikt de hand te houden aan de begrotingsuitgaven. Met deze financiewet gaat de regering verder dan de bevoegdheid die ze van het Parlement heeft gekregen in verband met de voorbereiding van de grondwetsherziening en het verzekeren van de noodzakelijke functies van de Staat. Het gedeeltelijk uitvoeren van de conclusies van het conclaaf is meer dan het vrijwaren van de essentiële functies van de Staat en brengt de parlementaire democratie in gevaar omdat het Parlement niet de gelegenheid heeft gekregen om zich hierover uit te spreken.

Dit is een zeer gevaarlijke stap in de evolutie naar een groeiend overwicht van de regering op het Staatshoofd en het Parlement. De bekommering om de uitgaven te beperken, mag niet worden gebruikt als voorwendsel om de lasten te vergroten.

In 1981 was de belastingdruk 43,3 pct. van het BNP en in 1987 45,8 pct. In 1981 werden voor 1 600 miljard belastingen en sociale bijdragen geïnd; in 1987 voor 2 400 miljard. Ik verwijs naar het opnieuw invoeren van de halve solidariteitsbijdrage.

De SP heeft een aantal amendementen ingediend om te voorkomen dat deze financiewet electoraal wordt misbruikt. Het lamentabel schouwspel dat de jongste dagen werd vertoond rond dit ontwerp van wet, waarbij elke partij van de meerderheid nog vlug enkele electorale geschenken wilde weggeven, een ontwerp dat nu door het Parlement moet worden goedgekeurd, is even beschamend als tekenend voor de Belgische kwaal.

De huidige moeilijkheden zijn jammer genoeg het trieste gevolg van zes jaar neo-liberaal beleid van stuurloze regeringen-Martens. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Eyskens.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe eerst de rapporteur, de heer Vanhaverbeke, te danken. Hij heeft dit relatief ingewikkeld ontwerp op een bijzonder indringende wijze samengevat en uitvoerig verslag uitgebracht over de discussies die in de Senaatscommissie hebben plaatsgehad. Het diende allemaal op een drafte te gebeuren, maar u kent de omstandigheden die hiertoe hebben geleid. Dit belet niet dat de Senaat, getrouw aan zijn traditie, nog altijd kwaliteitswerk levert. Ik wil dit hier vandaag graag benadrukken.

De uiteenzettingen die wij hebben gehoord, behoren tot het klassieke type. Aan de ene kant wordt door de meerderheid heel wat begrip opgebracht voor de moeilijke omstandigheden waarin moet worden gewerkt, zowel in het Parlement als in de regering en wordt positieve steun verleend aan de maatregelen die in de financiewet zijn vervat, vooral dan vanaf artikel 54.

Aan de andere kant wordt door de oppositie uiteraard veel kritiek geuit. Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat een aantal leden van de oppositie hier toespraken hebben gehouden die duidelijk werden gekenmerkt door een beginnende electorale koorts.

J'en viens au discours de M. de Wasseige qui se plaint, comme nombre d'orateurs, qu'il faille à nouveau recourir aux douzièmes provisoires. Comme lui, je le regrette, mais les circonstances le veulent.

M. de Wasseige. — Je n'ai pas parlé des crédits provisoires pour 1987.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Pas pour 1987, mais pour 1986. On ne peut toutefois passer sous silence l'essentiel et, à fortiori, le confondre avec l'accessoire. L'essentiel c'est, et de manière totalement indéniable, l'assainissement en cours, et du budget, et des finances publiques. En 1987, nous aurons vraisemblablement atteint l'objectif fixé, la réduction, en dix-huit mois, du déficit de 120 milliards et touché au but, à la fin de l'année.

Il ne faut pas sous-estimer les efforts quotidiens qu'a exigé cet objectif. La majorité et le gouvernement, l'ont compris de cette manière, je crois.

Les quelques inconvénients, sur le plan de la procédure budgétaire, sont largement compensés par le contenu même de la politique budgétaire visant à une réduction de plus de 12 p.c. en 1982 du solde net à financer, pour atteindre 7,5 p.c. cette année. Il est d'ailleurs très regrettable que le gouvernement n'ait pu poursuivre dans cette voie en 1988 et en 1989.

Quant à « l'ardoise », monsieur de Wasseige, je vous ai dit en commission qu'elle ne présentait aucune anomalie. Son montant se situe, en effet, entre 5 et 8 milliards. Il faut également tenir compte du fait que nous avons, fin octobre, effectué des versements importants de manière à ce que les communes, les CPAS et tous ceux qui se plaignent de retards dans les paiements puissent recevoir les sommes initialement prévues.

Vous avez — j'en conviens — dit beaucoup de choses intéressantes, monsieur de Wasseige, mais largement inexactes.

Vous avez — et c'est votre droit — critiqué la politique gouvernementale, sous tous ses aspects, mais en liaison avec l'intervention de M. De Smeyter, je tiens à rectifier certaines de vos assertions.

Soyons clairs et précis aussi bien avant qu'après les élections.

Wat juist is vóór de verkiezingen, blijft juist erna. Wat onjuist was, zal ook onjuist blijven.

De heer Pataer. — Zeer juist.

M. Eyskens, ministre des Finances. — J'ai parfois l'impression, monsieur de Wasseige, que vous agitez l'opinion publique comme un sirop, avant usage, mais cela ne réussit pas toujours. Cela réussit même rarement... (*Sourires.*)

M. de Wasseige. — Je ne prends pas, comme vous, l'opinion publique pour un sirop. Je la prends au sérieux !

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Wat is vandaag juist, en wat zal morgen, na de verkiezingen, nog juist zijn ?

De heer De Smeyter. — Mijnheer de minister, het is toch juist dat de oppositie er niet verantwoordelijk voor is dat er verkiezingen moeten komen ?

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Dat is juist.

Quand j'entends certains déclarer qu'ils veulent faire la guerre pour entrer au gouvernement, je me demande s'ils ont conscience de ce qui les attend, compte tenu de la situation économique internationale, des problèmes financiers, de l'instabilité monétaire, de la probable et même souhaitée récession aux Etats-Unis et des tentatives auxquelles sera contrainte l'Europe pour éviter l'effet de contamination au niveau des problèmes qui se posent sur le plan intérieur. Je ne parlerais pas ici de la réforme de l'Etat, j'y reviendrai dans ma réponse à l'intervention de M. Geens.

Soyons clairs, il faudra maintenir, dans notre pays, pendant de nombreuses années encore, une extrême rigueur budgétaire.

M. de Wasseige. — Nous n'en doutons pas, surtout après tout ce que vous avez fait.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Nous ne devons pas nous faire la moindre illusion en ce qui concerne cet aspect des choses.

Il faudra poursuivre dans la voie de l'assainissement et du redressement des entreprises publiques, ce qui implique aussi un effort sur le plan social.

La restructuration est un euphémisme. Des chiffres ont été cités à la suite de l'intervention du ministre De Croo. Cette tâche, difficile et pénible, relèvera de la responsabilité du prochain gouvernement. Il ne faut dès lors pas laisser croire à la population qu'après les élections, avec une majorité différente de celle de 1985, tous les problèmes seront résolus. C'est totalement inexact.

La fonction publique notamment, pose un problème colossal en ce sens que certains départements ont un personnel excédentaire alors que d'autres ont un effectif insuffisant. En un quart de siècle, dans un pays comme le nôtre à démographie inchangée, il est — vous en conviendrez — anormal que le personnel de la fonction publique soit passé de 600 000 à 900 000 unités. Cette situation n'est plus tolérable. Il faudra nécessairement y porter remède, ce qui sera difficile et impopulaire.

En outre, les contraintes extérieures, internationales et européennes, pour un pays qui ne participe qu'à raison de 3 p.c. au PNB européen, ne vont cesser de croître.

Il nous appartient de réaliser les objectifs fixés pour 1992, à savoir le *struggle for life*, le *survival of the fittest*, pour employer des termes darwiniens. Le meilleur, le plus fort, le plus compétitif gagnera sur le plan industriel et économique, dans un marché intégré.

Les mouvements de capitaux étant aujourd'hui libérés dans notre pays, on en sous-estime largement les conséquences et les immenses contraintes qui en découleront. Plus encore après qu'avant les élections, il faudra dire aux électeurs que généralement, dans un petit pays, le gouvernement est trop petit pour les grands problèmes et trop grand pour les petits problèmes.

Vous avez à juste titre parlé de la dette publique. Nonobstant notre effort budgétaire considérable — il faut le vivre tous les jours — la dette publique n'a fait qu'augmenter. Il faudra, je le répète, poursuivre chaque jour cet effort, après les élections.

Mme Truffaut. — Qui le dit ?

M. Eyskens, ministre des Finances. — Les faits, madame, qui sont plus importants que les déclarations des hommes politiques.

Mme Truffaut. — La population le vit.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Il faudra expliquer à l'opinion publique, au cours de la campagne électorale, que le problème budgétaire belge n'est pas résolu et ne pourra l'être en menant une politique de relance telle que vous la proposez.

M. de Wasseige. — On ne le résout pas avec votre politique. La preuve est faite.

M. Eyskens, ministre des Finances. — En ce qui concerne la dette publique, je concède que vous avez raison quant aux chiffres. Il est, en effet, indéniable qu'elle a augmenté. Comment faut-il mettre fin à l'effet « boule de neige » ?

Il faut expliquer aux électeurs qu'il s'impose de réduire le déficit public, non pas de 7,5 p.c., mais au taux de croissance nominal du PNB, qui sera peut-être de 3,5 p.c. ou de 4 p.c. au maximum en 1988. C'est l'objectif à atteindre. Il implique, et vous le savez, une réduction supplémentaire du déficit de 2,5 p.c. du PNB.

Voilà ce qu'il faut dire à l'électeur, de préférence avant les élections, afin que le réveil ne soit pas trop dur, ensuite.

M. de Wasseige. — Il y a un autre moyen, c'est d'augmenter le taux de croissance.

M. Eyskens, ministre des Finances. — On essaie de le faire en Europe, monsieur de Wasseige. On peut, à mon sens, prendre certaines mesures dont la première est de mettre fin à la « non-Europe » et de réaliser l'objectif 1992. La deuxième consiste à coordonner et à harmoniser les projets de réforme fiscale dans tous les pays, ce qui peut, en effet, avoir un impact favorable sur l'économie européenne.

Si une série de mesures devront être prises, l'augmentation des dépenses publiques pas plus d'ailleurs que celle du pouvoir d'achat ne peut pas être envisagée par l'augmentation réelle des revenus. Ce ne me paraît pas la bonne voie à suivre. Mais il faut, je le répète, l'expliquer davantage avant les élections qu'après.

M. de Wasseige. — Monsieur le ministre, comment pouvez-vous tenir deux discours aussi différents, celui que nous entendons maintenant et celui que vous avez tenu au mois d'août lors de la présentation de la réforme fiscale ? Vous affirmiez alors qu'il fallait rendre un certain pouvoir d'achat aux gens.

M. Eyskens, ministre des Finances. — C'est ce que je viens de dire. La seule relance du pouvoir d'achat économiquement concevable consiste à réduire la pression fiscale.

M. de Wasseige. — Cela revient au même, ce sont des rentrées en moins pour l'Etat.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Non, ce n'est pas une augmentation des dépenses publiques.

M. de Wasseige. — C'est une diminution des recettes.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Si j'avais pu expliquer ici la réforme fiscale en l'intégrant dans sa cohérence économique, les membres de la majorité auraient, je crois, été convaincus de l'utilité économique, hormis l'utilité sociale, d'une telle réforme. Mais le raisonnement peut être appliqué à l'Europe entière.

Je plaide donc, comme je le ferai le 16 novembre à la réunion des ministres des Finances, pour la coordination, dans un contexte européen, des réformes fiscales.

Monsieur Wintgens, vous avez souligné que, dans la loi de finances, des mesures étaient prises en faveur des moins bien nantis. C'est, je crois, bien nécessaire. Vous ne pouvez d'ailleurs considérer ces mesures comme des cadeaux électoraux puisqu'elles ont été prévues lors du conclave budgétaire.

Plusieurs orateurs ont fait allusion à l'épargne-pension à la lumière des événements récents survenus dans les bourses du monde entier.

Comme je l'ai dit tant en commission qu'en public, je suis totalement opposé à la théorie et au raisonnement qui, aujourd'hui, essaient d'accréditer l'idée que la promotion du capital à risques soit la cause de l'effondrement des bourses. Ce raisonnement est totalement erroné. Je sais que vous allez en user et abuser au cours de votre campagne

électorale, mais c'est totalement inexact. Il est la conséquence des déficits.

Le non-assainissement des finances publiques des Etats-Unis est la cause, en effet, de l'effondrement de la Bourse de New York. C'est l'explication première de ce phénomène.

Le déficit de la balance commerciale des Etats-Unis est évidemment la conséquence du déficit public auquel les Américains vont vraisemblablement remédier après les élections présidentielles. Cette politique conduira inévitablement à une récession que nous espérons minime mais qui pourrait, hélas, être maximale.

Nous devons, en Europe, prendre des mesures judicieuses de relance, mais sous certaines conditions, susceptibles de contrecarrer les développements inquiétants qui se sont produits aux Etats-Unis où l'assainissement des finances publiques a trop tardé.

Accuser la promotion du capital à risques de l'effondrement des bourses est je le répète, totalement inexact. Je reste d'avis qu'il faut, en Belgique et en Europe, promouvoir ce capital, absolument nécessaire à nos entreprises et même à nos travailleurs. En effet, il est préférable pour ceux-ci de travailler dans une entreprise bien capitalisée, disposant de moyens propres élevés, que d'appartenir à une entreprise rendue très vulnérable par l'endettement ou le surendettement.

On peut certes se poser la question de savoir, monsieur de Wasseige, comment fonctionnent aujourd'hui nos bourses, et quelles sont les conséquences du *big bang* de Londres. Ne faut-il pas se demander si une « dérégulation » n'entraîne pas inévitablement une nouvelle régulation dans d'autres domaines ?

J'ai suggéré à la Commission européenne d'examiner le problème du fonctionnement des bourses des valeurs mobilières dans un contexte européen. Il est indéniable que des questions doivent être posées suite aux événements des dernières semaines.

De 992 000 personnes die een rekening hebben geopend in het kader van het pensioensparen hadden gelijk. Wij hadden ook gelijk het minimum van de aandelenbelegging te bepalen op 30 pct. en niet op 60 pct. of 75 pct. zoals sommigen hadden voorgesteld. Het tweede jaar vangt weldra aan en het is niet onwaarschijnlijk dat voor de beleggingsfondsen en de collectieve rekeningen het beleggingsbeleid anders zal worden georiënteerd en dat meer zal worden uitgekeken naar vast rentende waarden. Dit behoort ook tot een verstandig arbitrage, wat niet wil zeggen dat men het pensioensparen geheel moet losmaken van de beleggingen in aandelen. Door de daling van de beurskoersen wordt de mogelijkheid geboden occasies op de beurs te doen. Na de gebeurtenissen van de jongste weken heeft het publiek begrepen dat beleggen in aandelen altijd risicodragend is en dat men niet altijd kan winnen. Vele momenteel geleden verliezen zijn theoretische verliezen of verliezen op papier. Immers, voor degenen die niet verplicht waren te verkopen, is er niets gebeurd. Statistieken bewijzen dat beleggingen op de beurs op lange termijn een bijna perfecte bescherming zijn tegen de munterosie. In vele gevallen en wanneer men oordeelkundig arbitreert, leidt dit op termijn tot een meerwaarde. Ik wil hier geenszins beweren dat beleggen in aandelen slecht zou zijn, maar men moet er natuurlijk zijn verstand bij gebruiken. Men mag zich niet gedragen als een gokker, wat in Europa niet in grote mate is gebeurd. Wel hebben, ook in België, een aantal personen geld ontleend om op de beurs te beleggen, wat een grote dwaasheid is. Het aangaan van een lening houdt een vaste rentende verplichting in, die men dan wil compenseren met een eventuele meerwaarde op de beurs. Dit is een dwaas beleggingsbeleid dat absoluut moet worden afgeraden. Indien bepaalde financiële instellingen hun cliënteel dit soort beleggingen hebben aangeraden, hebben zij een zware deontologische fout begaan. Stellen dat wij een einde moeten maken aan het promoveren van risicodragend kapitaal lijkt mij totaal oneconomisch te zijn en daarom ben ik de tegengestelde mening toegedaan.

Mijnheer Pataer, het is onbetwistbaar dat de solidariteitsbijdrage is gehalveerd, maar ze werd ook voor de helft behouden. Wat verwacht u echter, de financiële toestand zijnde wat hij is en het begrotingstekort nog steeds niet helemaal gereduceerd zijnde ? Het is correct dat de weddeverhoging met 1 000 frank voor een gedeelte fiscaal wordt afgeroomd. Met de huidige belastingdruk van 50 à 60 pct. komt een gedeelte hiervan terug naar de Schatkist. Derhalve hadden wij gehoopt dat onder deze legislatuur — ware zij niet afgebroken — u ons zou gesteund hebben in het verlagen van de fiscale druk. We kunnen momenteel de fiscale wet niet veranderen. Alle Belgen weten dat indien zij meer verdienen, zij meer belastingen moeten betalen. Daardoor kunnen wij een groot gedeelte van deze geste budgettaire goedmaken door het fiscaal effect.

Mijnheer Pataer, u mag beweren wat u wil, er blijkt een consensus te zijn bereikt met de sociale partners. Een bond heeft nog niet getekend, maar ook deze vindt het akkoord niet zo slecht en kan met de voorstellen instemmen, zoniet was reeds lang een staking afgekon-

digd. Als de regering een akkoord bereikt met de sociale gesprekspartners moeten wij hier niet katholieker zijn dan de paus. Ik constateer gewoon dat de regering goed heeft onderhandeld en voor een gedeelte heeft bijgedragen tot het verbeteren van het statuut van het openbaar ambt. Wij moeten hiermee verdergaan in de volgende legislatuur. Toch moeten wij ons rekenschap geven van het fundamentele probleem van het openbaar ambt. Vermits de bonden zelf kunnen instemmen met dit voorstel van de regering, is het dus zeker niet relevant of constructief aan de klagmuur te gaan staan.

Mijnheer Geens, ik heb reeds geantwoord op de gestelde vragen inzake pensioensparen. U hebt een belangrijke opmerking gemaakt door de link te leggen tussen de staatsfinanciën en fiscaliteit, enerzijds en de staatsvorming en federalisme, anderzijds.

Ik wil hier gerust, publiekelijk vóór de verkiezingen zeggen dat ik de perikelen in de Voerstreek niet essentieel acht. Ze zijn wel symptomatisch, maar ze zijn *in se* niet essentieel. Ik wil hier enerzijds ook duidelijk verklaren dat de toekomst van Vlaanderen, het lot van Vlaanderen, de toekomst van Wallonië, het lot van het zuiden van het land naar mijn bescheiden mening niet afhangen van wat gebeurt in deze overigens sympathieke gemeente met 4 000 inwoners. Dat lijkt mij niet determinerend voor de toekomst van onze gewesten of onze gemeenschappen, noch van ons land. Ik meen evenwel dat de wijze waarop de Staat werkt en de wijze van samenwerking tussen de gewesten en gemeenschappen, eensdeels en de nationale regering, anderdeels, de staatsvorming en de evolutie ervan wel essentieel zijn voor de toekomst van het land. Dat is evident. Ik til daar dus wel zeer zwaar aan. Wij zullen zien wat de toekomst brengt. Ik hoop dat wij zullen kunnen komen tot iets degelijks dat niet alleen steunt op het spreekwoordelijke Belgisch compromis, maar op iets dat ook toepasbaar en operationeel is en dat ook niet te veel geld kost. Daarvoor hou ik toch even mijn hart vast. Ik wil uw redenering, die ik niet als dusdanig verwerp, integendeel, even illustreren aan de hand van het onderwijsdossier. Wij hebben artikel 59bis voor herziening vatbaar verklaard. De federalisering van het onderwijs is gerealiseerd in alle federale landen, die naam waardig. Wij moeten in België vanzelfsprekend zorgen voor de grondwettelijke garanties voor de ideologische minderheden. Mag ik toch even wijzen op de financieringsproblemen die gaan rijzen en waarover momenteel niet erg wordt nagedacht ? Het is echter nuttig dat nu reeds te doen. Mijn persoonlijk standpunt is, daarmee bind ik niemand tenzij mezelf, dat de financiering van de overdracht van het onderwijs naar de gemeenschappen op basis van *ristorno's* uitermate gevaarlijk is, te beginnen voor de staatsfinanciën. Het betekent immers dat men een deel van de nationale geïnde belastingen overhevelt naar de gemeenschappen. Men zal een groot stuk van de personenbelastingen moeten overhevelen, maar dan in een onderwijsbegroting die automatisch gaat afnemen omwille van de denataliteit die zich volop doorzet. Men gaat dus een deel van de belastingen overhevelen naar de gemeenschappen los van de uitgaven, wat de gedachte is van de *ristorno's*. Men gaat het denataliteitseffect in de overheidsuitgaven niet meer kunnen valoriseren. Dat is een drama voor de overheidsfinanciën. Laten wij dit maar eens aanstippen.

De heer A. Geens. — Ik heb daar ook niet voor gepleit, mijnheer de minister. Mijn standpunt is : realiseer fatsoenlijke hervormingen. Hou op met de nefaste dotaties en met de *ristorno's*, maar geef de gemeenschappen eigen financiële bevoegdheid.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Dat wou ik net zeggen. De *ristorno's* zijn geen oplossing voor een dergelijk dossier. Men moet dus redeneren in termen van eigen fiscaliteit. Maar, op een zodanige wijze, mijnheer Geens, dat men het land niet in stukken snijdt of uiteenrukt. Hier past het systeem van gewestelijke opcentiemen en de gemeenschapsopcentiemen bovenop de nationale personenbelasting. Ik hoop dat een dergelijk systeem de nodige fiscale hervorming in ons land niet zal doorkruisen, dwarsbomen of onmogelijk maken. Daarover moeten wij ook eens nadenken. Derhalve zeg ik volkomen vrijblijvend dat de enige methode om dit te doen, het systeem is van de inkomstenbelasting. Wij moeten echter de moeilijkheidsgraad daarvan niet onderschatten. Ik erken, met u, dat dit een heel belangrijk probleem is. Ik hoop dat wij tijdens de volgende legislatuur daarover tenminste zullen kunnen nadenken en er iets zullen kunnen aan doen.

De heer De Smeyster. — U zegt, bovenop de belastingen, mijnheer de minister. Vergist u zich niet, u spreekt van belasten bovenop. De belastingen zouden toch niet worden verhoogd ?

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Mijnheer de Smeyster, u mag mijn woorden niet verdraaien. Ik denk aan het systeem dat bestaat voor de gemeenten en dat goed werkt. Het betreft de gemeentelijke

opcentiemen. Dat kan ook op het niveau van de Gewesten en de Gemeenschappen. Dan is iedereen verantwoordelijk.

Wij kennen allemaal het gezegde: *No representation without taxation*. Deze leuze werd omgekeerd door de inwoners van Virginia toen zij revolutie maakten in de Verenigde Staten van Amerika. Welnu, de gewestvorming in ons land kan maar worden gehandhaafd indien men ook fiscale verantwoordelijkheid geeft aan gewesten en gemeenschappen. Hopelijk kan dit worden gerealiseerd tijdens de volgende legislatuur. Dit is de enige manier om eruit te geraken en al de rest is klets-koek, als u mij toestaat deze populaire term te gebruiken vanop de tribune van de Senaat.

Je ne partage nullement le point de vue de Mme Truffaut qui a critiqué la politique déflationnaire du gouvernement. Comment peut-elle parler de déflation avec un déficit aussi considérable et une inflation qui n'est même pas négative ?

M. de Wasseige. — Je vous ai expliqué cela des dizaines de fois, mais vous n'écoutez pas !

M. Eyskens, ministre des Finances. — Si, j'écoute !

M. de Wasseige. — Comment pouvez-vous parler de déficit quand, en même temps, vous empruntez un montant équivalent ?

Mme Truffaut. — Vous faites semblant de ne pas comprendre !

M. Eyskens, ministre des Finances. — Vous avez parlé, madame Truffaut, de la régression considérable de l'emploi. C'est un phénomène incontestable mais, à la veille des élections, soyons honnêtes et reconnaissons que le chômage est un phénomène international, qu'il existe dans tous les pays européens où il a augmenté autant qu'en Belgique, même dans les pays où les socialistes sont au pouvoir. Ce n'est pas la couleur politique qui nous permettra de combattre le chômage.

Mme Truffaut. — J'ai critiqué une politique de réduction du solde net à financer étroitement mathématique qui condamne la croissance économique au lieu de la favoriser.

M. Eyskens, ministre des Finances. — Il n'existe qu'une bonne méthode, une politique de redressement économique, de modernisation de l'industrie, de réduction des charges publiques et fiscales. Les pays gouvernés par une coalition à connotation socialiste ne font pas autre chose.

M. de Wasseige. — Si, ils agissent autrement, et avec des résultats autrement positifs.

M. Eyskens, ministre des Finances. — C'est totalement inexact.

Tout comme vous, je constate qu'en Belgique le chômage reste intolérablement élevé. Cependant, il est indéniable qu'il a diminué, les chiffres sont là pour le prouver.

M. de Wasseige. — Il a diminué partout !

M. Eyskens, ministre des Finances. — Il a diminué au niveau national...

M. de Wasseige. — Mais pas en Wallonie.

De heer A. Geens. — De werkloosheid is verminderd, maar uitsluitend door de deeltijdse arbeid.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — U moet de statistieken bekijken in budgettaire eenheden en die zijn geharmoniseerd. Men telt twee deeltijdse voor één budgettaire werkloze en wanneer men die cijfers bekijkt, stelt men ook een daling vast. Vooral aanmoedigend is de scherpe daling van de jeugdwerkloosheid, zeker in het Vlaamse land. Zij is minder uitgesproken in Wallonië. Hierover moeten wij ten eerste bekommerd zijn.

Je partage le souci de M. de Wasseige quant au problème structurel fondamental que connaît la Wallonie. C'est la responsabilité de tout gouvernement de consentir des efforts pour que la Wallonie bénéficie pleinement de la politique de redressement.

De heer De Smeyter. — Hoe komt het echter dat het totaal uitbetaald bedrag verhoogt, hoewel het aantal werklozen daalt ?

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Ten eerste, is er een stijging die het gevolg is van het feit dat wij de sociale uitkeringen hebben geïndexeerd. Ten tweede vestig ik er uw aandacht op dat in de vele sociale regimes die wij hebben georganiseerd een deel van de werklozensteun verder wordt uitbetaald. De brugpensioneerden bijvoorbeeld krijgen verder werklozensteun uitbetaald. De werkloosheidsvergoeding wordt dus ook uitgekeerd in regimes die niets te maken hebben met werkloosheid. Wij moeten ook durven bekenen, op de vooravond van de verkiezingen, dat het promoveren van investeringen en de economische groei niet van die aard zijn om de werkloosheid significant op te lossen. Wij mogen deze illusie niet verder koesteren. Ik ken vele investeringen die de werkloosheid vergroten en die toch noodzakelijk zijn.

De werkloosheid is voor bijna twee derde te wijten aan onvoldoende scholing. Onlangs las ik in de krant het zeer stichtende verhaal van de Limburgse mijnwerkers. De mijnwerkers die zich hebben omgeschoold en een prachtige cursus hebben gevolgd bij de RVA, een dienst waaraan wij tijdens deze laatste weken van de legislatuur toch ook eens hulde moeten brengen, hebben allen een job gevonden. Meer nog, de werkgevers zijn tijdens de cursus naar de RVA gekomen en hebben de mijnwerkers er aangeworven vóórdat de cursus was beëindigd. Dit is steeds meer het geval.

Indien er een echte economische bloei zal plaatshebben en er een economische groei zal komen van 4 of 5 pct., gaat er op de arbeidsmarkt onmiddellijk een knelpunt ontstaan. In vele sectoren zijn er immers niet genoeg geschoolde arbeidskrachten voorhanden, bijvoorbeeld in de bouwsector. Wij moeten dus het probleem van de werkloosheid genuanceerd beoordelen. Het is een complex en dramatisch sociaal verschijnsel, dat echter niet kan worden opgelost door een beleid van louter economische groei en door het bevorderen van investeringen. Alles draait vooral rond de omscholing van de arbeidskrachten en rond de hervorming van ons onderwijs. Dit zal echter jaren in beslag nemen.

Wat men ook mag beweren, toch is de werkloosheid gedaald en de tewerkstelling gestegen. Vooral dit laatste is belangrijk, want het wijst op een ommekeer in België.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de minister, heeft u al eens bij de RVA nagegaan hoeveel werklozen er een beroepsopleiding volgen ?

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Dat zijn er zeer veel, maar het verschilt natuurlijk van sector tot sector.

De heer De Smeyter. — Het overgrote deel van degenen die een beroepsopleiding volgen bij de RVA, zijn reeds tewerkgesteld in een onderneming en volgen de opleiding op aanvraag van de onderneming. Er zijn niet veel werklozen die een beroepsopleiding volgen.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Dat is zo, maar de bedrijven moeten toch kunnen beschikken over gekwalificeerd personeel.

Om een lang verhaal kort te maken, mijnheer de Voorzitter, wil ik nu de besluiten trekken uit deze legislatuur. De regering-Martens VI heeft het beleid van Martens V voortgezet. Dit beleid was absoluut noodzakelijk en er is ook geen weg terug. Een ommekeer in de zin van een haarspeldbocht is, wat men ook mag beweren, totaal uitgesloten.

De kiezer moet vooraf weten dat dit beleid moet worden voortgezet. Indien dit beleid niet kan worden voortgezet, zal dit alleen maar leiden tot de aftakeling van het welvaartspeil, tot het afdekken van de toekomstperspectieven en tot het vergroten van onze aanzienlijke sociale problemen, waarin wij in de late en in de vroege uren zullen moeten blijven verder werken, hopelijk met een consensus van alle betrokkenen. Ik hoop, mijnheer de Voorzitter, dat de volgende legislatuur vruchtbaar zal zijn. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Dames en heren, er zijn nog drie sprekers ingeschreven voor de algemene beraadslaging over dit ontwerp. Wij onderbreken evenwel nu deze bespreking en zetten ze vanmiddag te 14 uur voort.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance,

puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes ? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangegeuide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, zal als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van heden verschijnen.

Le liste de ces propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag te 14 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 12 u. 45 m.)

(La séance est levée à 12 h 45 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen :

Liste des propositions prises en considération :

A. Voorstellen van wet :

1. Tot wijziging van artikel 299bis van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en van de artikelen 30bis en 30ter van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (van de heer Cereixe c.s.);

A. Propositions de loi :

1. Modifiant l'article 299bis du Code des impôts sur les revenus et les articles 30bis et 30ter de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs (de M. Cereixe et consorts);

— Verwezen naar de verenigde commissies voor de Sociale Aangelegenheden en voor de Financiën.

Renvoi aux commissions réunies des Affaires sociales et des Finances.

2. Houdende invoering van de algehele en onomkeerbare decumulatie van de inkomsten van de echtgenoten (van mevrouw Delruelle-Ghobert c.s.);

2. Instaurant le décumul intégral et irréversible des revenus des époux (de Mme Delruelle-Ghobert et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

3. Tot regeling van het gebruik der talen in de vertegenwoordigende lichamen van de gemeenten met een eigen of bijzonder taalstatuut (van de heren Lagasse en Lepaffe);

3. Régulant l'emploi des langues dans les assemblées délibérantes des communes dotées d'un statut linguistique propre ou spécial (de MM. Lagasse et Lepaffe);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

4. Tot wijziging van artikel 54 van het Wetboek van de successierechten (van de heer de Clippele);

4. Modifiant l'article 54 du Code des droits de succession (de M. de Clippele);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

5. Tot invoeging van een artikel 438bis in het Strafwetboek (van de heer Henrion);

5. Insérant un article 438bis dans le Code pénal (de M. Henrion);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

6. Tot wijziging van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen (van de heer Bataille);

6. Modifiant la loi du 13 juin 1986 sur le prélèvement et la transplantation d'organes (de M. Bataille);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

7. Strekkende om, door wijziging van de op 30 november 1935 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, de uitgifte van aandelen zonder stemrecht mogelijk te maken, de maximumgrenzen voor de stemming in de algemene vergadering te wijzigen, de gevallen te beperken waarin het optreden van een bedrijfsrevisor noodzakelijk is en stemafspraken mogelijk te maken (van de heren Hatry en Cooreman);

7. Introduisant la possibilité d'émission d'actions sans droit de vote, modifiant les limites maximales imposées au vote en assemblée générale, réduisant les cas d'intervention d'un réviseur d'entreprise dans le cadre de certaines opérations et permettant les pactes sociaux, par la modification des lois sur les sociétés commerciales coordonnées du 30 novembre 1935 (de MM. Hatry et Cooreman);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

8. Strekkende om gezinnen aan te zetten tot het krijgen van een derde kind (van mevrouw Godinache-Lambert c.s.);

8. Favorisant l'accueil du troisième enfant dans les familles (de Mme Godinache-Lambert et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

9. Tot wijziging van artikel 45 van de wet van 27 december 1984 houdende fiscale bepalingen (van de heer Hatry);

9. Modifiant l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 portant des dispositions fiscales (de M. Hatry);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

10. Tot wijziging van de artikelen 1481 tot 1488 van het Gerechtelijk Wetboek (van de heer Hatry en mevrouw Delruelle-Ghobert);

10. Modifiant les articles 1481 à 1488 du Code judiciaire (de M. Hatry et Mme Delruelle-Ghobert);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

11. Tot aanvulling van artikel 124 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid en van artikel 77 van het ministerieel besluit van 4 juni 1964 inzake werkloosheid strekkende om werkloosheidsuitkeringen toe te kennen aan de kinderen van de ambtenaren van Belgische nationaliteit die belast zijn met een opdracht van openbaar belang in het buitenland (van mevrouw Truffaut en de heer Moens);

11. Complétant l'article 124 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage et l'article 77 de l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 relatif au chômage en vue de fixer l'admission au bénéfice des allocations de chômage en faveur des enfants des agents de nationalité belge chargés d'une mission d'intérêt public à l'étranger (de Mme Truffaut et M. Moens);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

12. Tot uitbreiding van de voordelen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 tot de thuiswerkende ouder (van de heer De Clercq c.s.);

12. Etendant au parent travaillant à domicile le bénéfice de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail (de M. De Clercq et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

13. Strekkende tot vermindering van het begrotingstekort door vrijwillige omruiling van bestaande overheidsleningen (van de heer Cooreman c.s.);

13. Visant à réduire le déficit budgétaire par l'échange volontaire d'obligations d'emprunts publics (de M. Cooreman et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

14. Tot instelling van een onderbrekingsuitkering (van de heer De Clercq c.s.);

14. Instituant une indemnité d'interruption de l'activité professionnelle (de M. De Clercq et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

15. Betreffende het auteursrecht, de nevenrechten en het kopiëren voor eigen gebruik van geluids- en audiovisuele werken (van de heer Lallemand c.s.);

15. Relative au droit d'auteur, aux droits voisins et à la copie privée d'œuvres sonores et audiovisuelles (de M. Lallemand et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

16. Tot aanvulling van artikel 74, § 1, van de wetten op het lager onderwijs, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 20 augustus 1957 (van de heer Lafosse);

16. Complétant l'article 74, § 1^{er}, des lois sur l'enseignement primaire, coordonnées par l'arrêté royal du 20 août 1957 (de M. Lafosse);

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

17. Houdende integratie van kunstwerken in gebouwen van openbare diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot het hoofdstedelijk gebied behoren (van de heer Vervaeke c.s.);

17. Relative à l'intégration d'œuvres d'art dans les bâtiments des services publics ainsi que des établissements, associations et organismes subventionnés par l'Etat et situés dans la région de Bruxelles-Capitale (de M. Vervaeke et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

18. Houdende de organisatie van een alternatief wegbermbeheer in het hoofdstedelijk gebied (van de heer Vervaeke c.s.);

18. Fixant de nouvelles modalités de gestion des accotements sur le territoire de la capitale (de M. Vervaeke et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

19. Tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, teneinde binnen de bebouwde kom voorrang te verlenen aan de voetganger die van een oversteekplaats voor voetgangers gebruik wil maken (van de heer Van In);

19. Modifiant l'arrêté royal du 1^{er} décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière, en vue d'accorder la priorité dans les agglomérations aux piétons qui souhaitent emprunter un passage prévu à leur usage (de M. Van In);

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

20. Tot aanvulling van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen (van de heer Hatry);

20. Complétant la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires (de M. Hatry);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.

21. Tot wijziging van de bij artikel 8 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen gevoegde tabel (van de heer Vervaeke c.s.);

21. Modifiant le tableau annexé à l'article 8 de la loi du 21 juillet 1844 sur les pensions civiles et ecclésiastiques (de M. Vervaeke et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

22. Tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren (van de heer Lenfant);

22. Modifiant l'arrêté royal du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins (de M. Lenfant);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

23. Tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der geneesheren (van de heer Lenfant);

23. Modifiant l'arrêté royal n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des médecins (de M. Lenfant);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

24. Houdende fiscale aftrekbaarheid van de kosten inzake geneesmiddelen en geneeskundige verzorging voor kinderen met een invaliderende en chronische ziekte (van de heer Lafosse);

24. Instaurant la déductibilité fiscale des frais pharmaceutiques et des soins des enfants atteints d'une maladie invalidante et chronique (de M. Lafosse);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

25. Tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 december 1953 houdende bepalingen met betrekking tot de inschrijving van motorvoertuigen (van de heer J. Van Eetvelde c.s.);

25. Modifiant l'arrêté royal du 31 décembre 1953 portant réglementation de l'immatriculation des véhicules à moteur (de M. J. Van Eetvelde et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

26. Houdende instelling van een nationale commissie voor de coördinatie en de vereenvoudiging van de wetgeving (van de heer Cerexhe);

26. Créant une commission nationale chargée de la coordination et de la simplification de la législation (de M. Cerexhe);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

27. Betreffende de afwezigheid (van de heer Cerexhe);

27. Relative à l'absence (de M. Cerexhe);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

28. Betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden (van de heer Cerexhe);

28. Relative à la déclaration judiciaire de décès (de M. Cerexhe);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

29. Betreffende de definitieve reëffectatie van leerkrachten, benoemd in een selectieambt in het rijksonderwijs, en ter beschikking gesteld door het wegvallen van een betrekking (van de heer Smits c.s.);

29. Concernant la réaffectation définitive des enseignants nommés dans une fonction de sélection dans l'enseignement de l'Etat et mis en disponibilité par suppression d'emploi (de M. Smits et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

30. Tot wijziging van artikel 24 van de gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de Raad van State (van de heer Cerexhe);

30. Modifiant l'article 24 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 (de M. Cerexhe);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

31. Tot wijziging van de wet van 3 oktober 1983 houdende oprichting van een « Overlevingsfonds derde wereld » ter uitvoering van de resoluties van de Senaat en van de Kamer van volksvertegenwoordigers over het manifest van de Nobelprijswinnaars tegen uitroeiing door honger en over de bijdrage die België aan die actie moet leveren (van mevrouw Aelvoet c.s.);

31. Modifiant la loi du 3 octobre 1983 portant création d'un « Fonds de survie pour le tiers monde » en vue d'assurer l'exécution des résolutions du Sénat et de la Chambre des représentants sur le manifeste des prix Nobel contre l'extermination par la faim et sur la contribution que la Belgique doit apporter à cette action (de Mme Aelvoet et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.
Renvoi à la commission des Relations extérieures.

32. Tot opheffing van artikel 65 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met betrekking tot de verkiezing van de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen (van de heer Pataer c.s.);

32. Abrogeant l'article 65 de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, relatif à l'élection des comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail (de M. Pataer et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.
Renvoi à la commission des Affaires sociales.

33. Tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 juni 1987 tot bepaling van de gevallen waarin de toekenning van de kinderbijslag

wordt geschorst als het kind zijn legerdienst of burgerdienst vervult (van de heer Van Ooteghem);

33. Modifiant l'arrêté royal du 24 juin 1987, fixant les cas dans lesquels l'octroi des allocations familiales est suspendu lorsque l'enfant effectue son service militaire ou son service civil (de M. Van Ooteghem);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.
Renvoi à la commission des Affaires sociales.

B. Voorstel tot instelling van een onderzoekscommissie van de Senaat in verband met het afwenden van miljarden franken in het kader van de sociale zekerheid (van de heer Valkeniers c.s.);

B. Proposition de création d'une commission d'enquête du Sénat sur le détournement de milliards de francs dans le cadre de la sécurité sociale (de M. Valkeniers et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.
Renvoi à la commission des Affaires sociales.

C. Voorstel van resolutie betreffende de bijeenroeping van een Europees parlement met constituerende bevoegdheid (van de heer Spitaels);

C. Proposition de résolution relative à la convocation d'un Parlement européen constituant (de M. Spitaels);

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.
Renvoi à la commission des Relations extérieures.